

Trenc d'Alba

La revista de Sants, Hostafrancs i La Bordeta

OCTUBRE-83

NÚM 11

75 ptes.

* LA ESPAÑA INDUSTRIAL: papers desapareguts...

* ENRIC TRUÑO: Hostafrancs, zona privilegiada

* DOSSIER INSTITUTS * M. FUNES: Poeta sin escuela

* 63 «VOLTA» CICLISTA A CATALUNYA

Les obres de can Mantega

Els veïns de la Plaça de can Mantega, es pregunten què passa amb les obres que allà es realitzen, perquè ja fa temps que estan parades, i aquell preciós racó verd comença a degradar-se. El que passa és que l'empresa que en un principi es va fer càrrec de les obres, va presentar suspensió de pagaments. L'Ajuntament ha garantit la continuació de les obres amb la contractació d'una nova empresa. Esperem-ho. El tema preocupa el Consell de Districte, i el fet que s'estigui en contacte amb Parcs i Jardins de la Plaça de Sant Jaume, confirmat, sembla un principi de garantia.

Ja tenim un nou carrer

Sí veïns, Sants disposa des de fa uns dies d'un nou carrer. Es troba enclavat als límits de Sants entre Vallespir i Galileo. És la prolongació de Marquès de Sentmenat i la continuació de Can Bruixa. La notícia no passaria d'aquí si no fos perquè ben bé al mig de la calçada hi ha un arbre que no ha estat destruït.

Els autocars de la matinada

Ja fa temps que, les matinades dels dimarts i els dijous, els veïns de la Riera Blanca, a l'alçada del carrer de l'escultor Canet, no poden dormir. Els motius? Un de ben senzill: Cap a les 4 de la matinada dels dies esmentats arriben diversos autocars carregats d'emigrants provinents d'Andalusia, sobretot, i de la resta de l'estat espanyol. Són autocars que porten persones de les seves terres on s'hi han dirigit per passar les vacances; i com és lògic, l'aldarull que s'hi forma és el suficientment gran per no deixar dormir els veïns. I ens preguntem, és aquell indret una parada d'autocars? No. Legalment no; a la pràctica sí. Per cert, una matinada d'un dijous, un dels passatgers d'un autocar n'armà una de grossa, ja que aquest passatger no era un altre que un gall, i entre els seus quiquiriquis i els venaquigallito, no-corradesgraciao i altres delícies, tot un espectacle.

L'Arxiu de Sants a la Casa del Rellotge

Una bona notícia. L'històric Arxiu de Sants ja descansa tranquil a la Casa del Rellotge, allà a les Cotxeres. Fins ara el nostre arxiu es trobava a les instal·lacions de la Unió Excursionista de Catalunya de Sants (U.E.C.) sota la direcció d'en Cartanyà. Suposem que estarà satisfet de la gestió. En fi, tots els santsencs que tinguin alguna curiositat històrica sobre el nostre barri, ja saben on poden anar.

Text: Aleix Ferrater
Fotos: Meritxell Sendra

Notícies

La Festa Major

La Festa Major queda enrera, ara tan sols són unes imatges en la petita història d'una vida, d'un Barri. En el record ens queden les instantànies del ball amb la Salseta del Poble Sec, al carrer de Jocs Florals, l'encís de les Havaneres al carrer de Sagunt, el mal gust de boca en comprovar que hem perdut la partida d'escacs davant dels veïns.

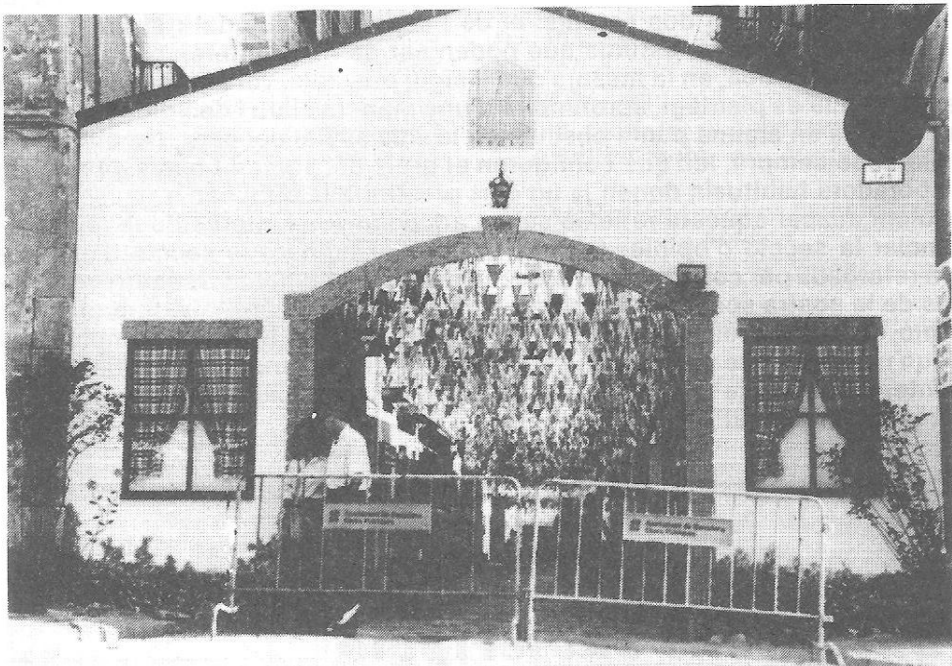
Per uns moments hem tornat a la infatesa i hem cantat Cargol treu banya amb l'Àngel. Davant, al carrer de Valladolid, hem fruit com la menuda de la portada, d'una xocolatada en qualche racó de Sants i hem jugat a trencar l'olla com si encara guéssim sis anys.

Ens hem agermanat a la taula en un sopar de nit d'estiu i puntejat una sardana al ritme de la tenora. Per uns moments hem volgut ser Bahamontes, participant de l'espectacle que ens oferia la III Cursa Ciclista de Festa Major organitzada pel Consell de Districte i la U.E.S.

No volguem que això sigui tan sols un record, treballem perquè la Festa Major 84 sigui encara millor.

Text: Júlia

Foto: Meritxell Sendra

L'11 de setembre

Curiosament ha estat una de les places del barri, l'escenari de la festa d'enguany de l'11 de setembre. Ajuntament de Barcelona i Generalitat de Catalunya van confiar en els arbres de ferro, les fonts de metall i els bancs de ciment per a celebrar l'acte festiu d'aquesta darrera Diada. Realment no es podia dir allò del «marco incomparable» però després de veure els resultats de la festa hom pensa que, si més no, la plaça ha servit per a alguna cosa. Com a mínim fent festes a la plaça dels PP.CC. mai no hi haurà des-trosses de gespa, plantes o arbres.

A.R.

Salvem el Vapor Vell

Des del passat 19 de setembre, les associacions de veïns del nostre barri, han iniciat una campanya per tal de recuperar un dels espais més reivindicats pels santsencs, el solar del Vapor Vell. La història és vella, però el fet més recent, i que ha impulsat els veïns a fer aquesta campanya és el fet que el propietari actual del Vapor Vell és RUMASA. I en anunciar-se la reprivatització del grup de Ruiz Mateos ha fet veure unes gotetes d'esperança als veïns. Trenc d'Alba se suma a la campanya. A veure si tenim sort.

El camp de la Magòria

Des de fa poques setmanes ja han començat les obres a l'antiga estació de la Magòria, on s'hi està construint un camp de futbol, molt reivindicat pels santsencs. I aquest camp ja s'està parint. Serà el futur camp de futbol de Sants i, quina vergonya, el primer camp de futbol del nostre barri. Esperem que com més aviat millor el camp de la Magòria doni grans matineses o tardes de futbol; futbol, per fi a Sants.

...

Editorial

Acabat l'estiu (època d'ensopiment polític i social però de forta animació popular amb les Festes del barri), la vida ciutadana ha tornat a la normalitat. La Volta, el Cross, l'11 de setembre celebrat a la nostra «fermosa» plaça dels PP.CC. —potser s'està posant en pràctica allò que «la fi justificació els mitjans»— i més darrerament els actes de la Mercè també celebrats en una plaça del barri, la de l'Escorxador (ja està bé, ho amortitzen tot...), han estat bons motius per a poder afirmar que hem estat distrets en les darreres setmanes. Sense oblidar, en el camp polític, la Constitució del Consell Municipal, de la Comissió Permanent i de les Comissions de Treball, el proppassat 15 de setembre.

Trenc d'Alba torna després de l'estiu. La nostra missió informativa, lluny d'anunciar puntalment els actes del barri —d'altres mitjans ja s'encarreguen d'això (la premsa diària o la ràdio)— té l'obligació d'ampliar i aprofundir molts dels problemes que ens afecten i que els MCM no donen a conèixer amb tota la profunditat que seria necessària. Potser per això mateix, a partir d'aquest número, Trenc d'Alba vol treballar molt més en el camp del reportatge i del dossier. Amb aquest número 11 presentem dos estudis: el de l'Espanya Industrial i el dels centres d'ensenyament al barri, estudis que poden ser de força interès per als nostres lectors. Trenc d'Alba, en la mesura que li sigui possible, vol arribar al fons de les qüestions que es plantegi, aprofundirà d'una manera clara i decidida però objectiva i seriosa en alguns punts obscurs de la vida social del barri. No oblidem les seccions de sempre, les que configuren el gruix del sumari i que signades pels col·laboradors habituals donen ja un cert prestigi a la publicació.

No volem acabar aquesta reflexió sense anunciar-vos l'interès de la revista per potenciar la secció d'opinió. A partir del proper número la secció d'opinió es veurà reforçada per col·laboracions que la revista ha demanat a sectors representatius de la nostra societat. I no seran solament grups o entitats, tindrem també l'opinió de signatures prestigioses i una col·laboració literària, sempre inèdita d'algun nou valor que pugui ser considerada d'interès general. Amb aquestes bones intencions —que ben segur ens faran replantejar si 28 fulls són suficients— us presentem aquest número 11.

Director:
Alfred Picó

Consell de redacció:
Manel Gómez
Eduard Castaño
Aleix Ferrater

Han col·laborat d'aquest número:
M. Angels López
Josep Martínez
Rosa M. Picó
Júlia Badal
David Stardust
Sergi Doria
Josep Simoncini
J.M. García Planas
Guzmán Álvarez
Enrique Molina
P.P.

Equip de fotografia:
Mertixell Sendra
Teresa Tarabal
Mercè Rovira

Redacció:
Riego, 28
Barcelona-14
Tel. 325 12 65

Imprès a:
IBARS, C/ Sepúlveda, 171

Dipòsit legal:
D. 9486-82

TRENC D'ALBA no es fa necessàriament solidari de les opinions expressades pels seus col·laboradors.

Fotografia de portada:
Meritxell Sendra.
Festa Major

Butlletí de Subscripció

Nom
Carrer
Població D.P.
Telèfon Activitat

Vull rebre la revista TRENC D'ALBA a partir del número a través de la modalitat següent:

Subscripció normal (10 núms)	750 ptes. ☐
Subscripció de suport (id.)	1.500 ptes. ☐
Aportació voluntària (id.)	 ptes. ☐

Signatura, ...

DOMICILIACIÓ BANCÀRIA

Els agrairé que amb càrrec al meu compte/llibreta, atenguin el rebut que els presentarà la revista «TRENC D'ALBA» (Alfred Picó o Manel Gómez).

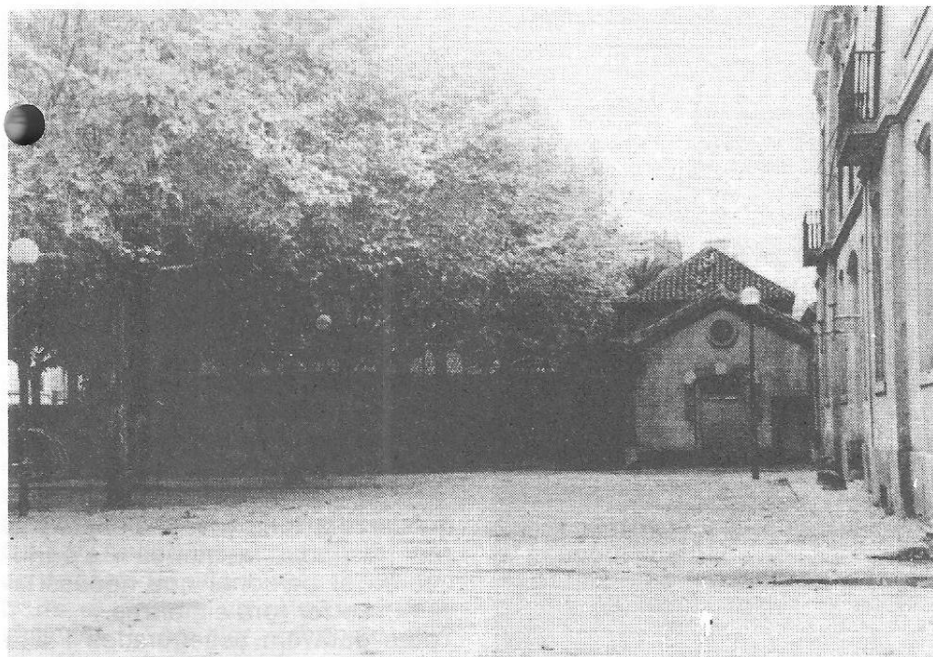
Titular compte
Banc/Caixa
Agència
Nº compte/llibreta
Població Data

Signatura, ...

ENVIEU-LO A TRENC D'ALBA, C. RIEGO 28 B-14

La España Industrial: Aquells papers que desaparegueren...

En començar aquest reportatge, volíem fer una investigació. Ens havien dit que els amos de La España Industrial havien estat donant diners a l'exèrcit d'en Franco. Hem vist els papers de l'Espania i, oh casualitat! les factures han desaparegut, alguns Llibres de Major han desaparegut. Quantes coses més han estat «perdudes»?

● Sep Maria Albert i Despujol va casar-se amb Maria del Carmen Muntadas Estruch, baronessa de Terrades i néta del fundador de La España Industrial, i així esdevingué baró de Terrades i director gerent de l'empresa de la seva muller. Durant la guerra el Baró i la Baronessa marxaren, primer a Itàlia, i i després a Sevilla, totes dues prou conegudes pel seu règim democràtic en aquella època.

En el mateix període (1936-39) la fàbrica estava socialitzada i era regida pel comitè d'empresa; a més, es tractava d'allò que podria dir-se'n «material de guerra»; es fabricava quasi exclusivament caqui, uniformes per a l'exèrcit de la República. Com a mostra d'això us donem unes dades que hi havia en un actiu (les quantitats són en pesetes):⁽¹⁾

— Generalitat de Catalunya.
Comissió d'Indústries de Guerra 128.803,60
— Comitè Central de Proveïments 47.271,40
— Comitè Central de Proveïments. Secció d'Intercanvis 84.796,75
— Junta de Compras de Material del Ministerio de la Guerra 629.433,79
Després de la guerra, quan el baró de Terrades va tornar, la demanda era molt superior a l'oferta, l'estat espanyol estava sotmès al bloqueig internacional i, a més, a Europa havia començat la II Guerra Mundial. En un temps en què no hi havia cotó i que mai no va faltar-li matèria prima; mentre moltes altres empreses havien de plegar perquè no tenien «cupos» per al cotó o bé no po-

dien pagar certs preus: el comerç del cotó estava monopolitzat per l'estat; calia importar-lo i era pagat en divises; n'hi havia poc i els preus del mercat negre arribaren a 127 ptes/kg mentre el preu oficial era de 30,5 ptes/kg.

A La España Industrial, com hem dit, mai no van faltar-li «cupos» per al cotó, però tampoc feina. Després de la guerra van continuar fabricant caqui, ara, però per a l'exèrcit guanyador, la Falange Española Tradicionalista y de las JONS i d'altres. Una de les persones entrevistades ens ha dit que feien caqui quan l'altra feina baixava. Si ells havien estat donant diners a l'exèrcit feixista, era lògic que l'exèrcit feixista els encarregués a ells els uniformes; una cosa semblant als calçats Segarra i les botes militars...

De l'Índex de Clients i Drogues hem triat això perquè vegeu a qui feien les vendes. Les quantitats pagades, però, no hi constaven.⁽²⁾

— Ayuntamiento de Madrid, Madrid.

— Asociación Católica Nacional de Propaganda, de Madrid.

— Capitán General de Baleares, de Palma.

— Cuerpo Ejército Urgel. Sección Imprenta.

— Establecimiento Central de Intendencia, de Madrid.

— Intendencia Militar de la 4ª Región. Servicios Vestuario.

— RENFE, Zona de Madrid a Zaragoza y a Alicante, de Madrid.

— RENFE, Zona Oeste Andalucía, de Madrid.

— RENFE, Servicio de Acopios, Zona Norte, de Valladolid.

— Regimiento de Automóviles, Reserva General, de Madrid.

— Sociedad Cooperativa de Víctimas del Marxismo.

— Taller Penitenciario de Alcalá.

En un altre llibre hem trobat uns ingressos de l'Espania que pujaven molts diners, les facturacions podien imaginar-les:⁽³⁾

— Junta de Compras de Material del Ministerio de Defensa Nacional 2.779.492,37

— Sindicato del Arte Fabril y Textil 110.514,50

— Comité Central de Proveimiento 47.271,40

— Comité Central de Proveimiento. Sección de Intercambio 84.796,75

Josep Maria Albert i Despujol no va ser únicament el *Director Gerente de La España Industrial*, també va ser president del Foment de Treball Nacional i d'allà passà a Alcalde de Barcelona. Algunes de les paraules amb què s'ha definit la seva tasca al front del consistori són «passivitat», «ineficàcia i corrupció»... Segons es cita, el baró de Terrades encomanava les seves funcions al tinent d'alcalde si, a l'hora de començar els plens, ell no era allà perquè s'havia adormit. A més, sofria una malaltia que l'any 1951, després de la vaga dels tramvies, quan va haver de plegar, s'havia agreujat molt⁽⁴⁾.

* * *

A l'hora de començar el reportatge, ens interessaven sobretot les factures, volíem saber què i a qui compraven i què, a qui i a quin preu ho venien. Però les factures han desaparegut, com també han desaparegut molts altres papers. D'això que segueix en diem ALTRES CURIOSITATS.

— «Caja. Importe de la existència en billetes del Banco de España emitidos por el Gobierno Rojo y de papel fraccionario de diversas clases⁽⁵⁾.....663.955,03»

— «Inventario del Activo y Pasivo de esta Sociedad correspondiente al balance de recuperación practicado el 26 de Enero de 1939 (!!!) III Año Triunfal»⁽⁶⁾

— «Salvos activos procedentes del periodo de dominación marxista»⁽⁷⁾ Calia pintar les reixes i les vidrieres del local de la plaça Urquinaona «por requerirlo el estado en que han quedado después de los años de la dominación roja»⁽⁸⁾

«Ayuntamiento de Barcelona. Fotocopia del acuerdo del Excmo. Sr. Alcalde (el senyor Antonio Simarro Puig, successor del baró de Terrades⁽⁹⁾) de dejar sin efecto los decretos de la Alcaldía de 4 de Octubre y de 2 de Noviembre de 1954 por las obras verificadas sin solicitar permiso en la calle de Muntadas núm. 3, y la denegación de dichas obras. Se concede permiso por el trámite reglamentario de conformidad con los plenos presentados por tratarse de una manzana industrial.

19 Septiembre 1955»

Tres testimonis de l'època

Maria

Jo vaig entrar a la España Industrial als quinze anys; això era el vint-i-u, i vaig treballar-hi quaranta-un anys fins al seixanta-dos, que em van despatxar.

Vaig entrar d'aprenenta de teixidora. Estaves tres setmanes que t'ensenyaven i a les tres setmanes et donaven un teler, després dos, tres i després quatre. Aleshores, amb els quatre telers, ja eres oficiala.

Amb la República els jornals eren més elevats; totes anàvem a preu fet, com més feina feies, més cobraves. Nosaltres féiem vellut, vellut d'home, abans de la guerra; hi havia uns altres telers que feien vellutina, vellut d'aquell llis per a dona, hi havia uns altres telers d'enquadernaments, que era per a enquadrar llibres. Després hi havia els telers que en deien «automòbils» que ja treien el vellut tallat i aquest vellut era per a cortines i tot això... Segons com era el vellut el pagaven més o menys; per exemple hi havia un vellut que era més espès i portava més feina; aquest el

pagaven més.

Durant la guerra treballàvem per a l'exèrcit i féiem caqui. Acabada la guerra també féiem caqui, però aleshores ja s'anaven fent altres coses.

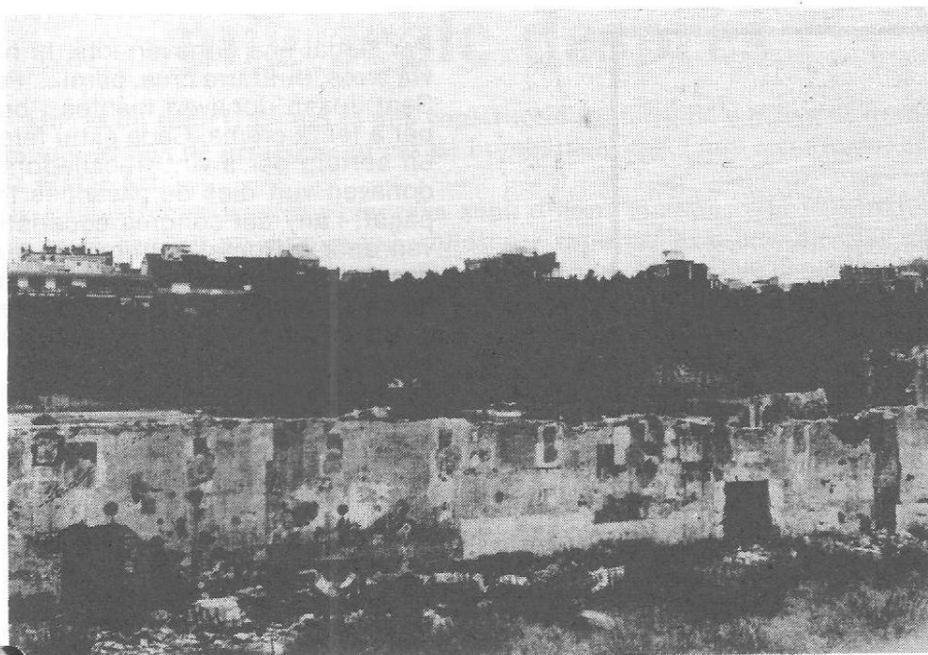
Treballàvem vuit hores al dia excepte durant la guerra, que havíem de treballar de nit per mor del corrent, hi havia restriccions i només féiem de dotze a sis, sis hores. Els vidres estaven tots pintats de blau, per quan venia l'aviació que no es veiessin els llums. Una vegada van tirar una bomba, aquí a l'Espanya; que jo recordi és l'única. Passaven moltes vegades els avions i sempre anàvem al refugi, però una vegada sí, una vegada una en va explotar i va caure a dintre i des de baix del refugi es va sentir la ventada. Després de la guerra també treballàvem vuit hores i si hi havia molta feina, es feien tornos.

Més tard van comprar telers automàtics. Abans una teixidora tenia quatre telers i ara en portava trenta. Tot s'ho feien ells: s'engegaven, es paraven, s'omplien el fil, tot... Només havien de vigilar si es trencava algun fil o es feia algun embolic. Aleshores la feina va anar baixant, amb menys gent es feia més feina i el primer torn em va tocar a mi l'any seixanta-dos, van anar traient el personal més antic i es varen quedar els més joves. Després ja van traslladar la fàbrica i s'endugueren el personal que necessitaven i van fer fora els altres.

Totes estàvem assegurades i allà també hi havia un metge; si algú no es trobava bé per la feina, hi anava. Teníem llums fluorescents i a l'vern calefacció, però hi havia molt de soroll i algú havia necessitat el metge...

Durant uns quants anys donaven lots de Nadal. Això era quan la República; i durant la guerra... no ho recordo. Després de la guerra, els primers anys, ens donaven un pollastre viu i de vegades un saquet d'arròs corcat.

En un dia normal, ens hi posàvem a les sis, però a un quart o dos de sis ja ens deixaven entrar. Jo entrava abans per preparar-me les coses i tenir-ho a punt... Després començava a netejar perquè teníem quatre telers i quatre maquinets per fregar. El dimarts, abans de començar, fregava una maquineta o en fregava dues; el dimecres fregava les altres dues; el dijous espolsava perquè es feia molta borra, si em deixaven en-

trar a les cinc, entrava a les cinc. I el divendres entrava més d'hora al matí, després, a la mitja hora d'esmorzar —esmorzava treballant—, fregava un teler o en fregava dos; i el dissabte acabava de fregar els telers que em quedaven. Dissabte ens deixaven entrar a tres quarts de cinc; els últims dies tenien aquest mirament... Aleshores, entre l'estona abans de començar i la mitja hora de l'esmorzar, ja ho acabaves de fer tot. Abans de la guerra teníem un encarregat que si veia els telers bruts et posava un rètol que deia «SUCIA» i, és clar, miràvem que quedessin ben nets. Com que anàvem a preu fet ens ho havíem de fer a d'hores de feina.

Quan jo vaig entrar a l'empresa hi havia tres torns de feina, treballaven de nit i tot. Era de sis a dues, de dues a deu i de deu a sis del matí. Però això no va durar gaire; va anar afluixant la feina i una temporada que n'hi havia molt poca, van treure el torn de les més noves, el de la tarda i em van despatxar. Al cap de pocs dies em varen enviar una carta que hi anés, i em van tornar a agafar.

Durant la guerra hi havia un comitè d'empresa; tots els caps grossos havien marxat.

No sé si hi havia més dones o homes... Al ram d'aigua n'hi havia molts, d'homes. Després hi havia contramestres, manyans, fusters, preparadors... De dones potser n'hi havia més perquè a filatures i teixits hi havia dones.

Pura

A la Casa Bressol (Casa Cuna, en dèiem) de l'Espanya Industrial s'hi guardava (no se'n pot dir altra cosa) les criatures que tenien la mare treballant a l'empresa. N'hi havia de pit i fins als set anys, edat en què ens donaven la comunió i ens aviaven.

No s'hi estava malament. Si més no, com que no havíem conegut altra cosa i la vida en aquella època era tan aspra a tot arreu... De quan era de bolquers no me'n recordo, és clar, però era encara menuda i recordo la sala plena de llitets de barres blanques i de criatures que plo-raven.

Les treballadores que tenien fills de pit a la Casa Cuna plegaven una estona de la feina per donar-los de mamar.

Hi havia una directora, la senyoreta Carme, i un parell o tres de senyorettes més. La senyoreta Carme era per a mi com una mosca vironera, perquè sempre la tenia a sobre, vigilant-me. En general, però, es deixava la canalla bastant a la seva i no se'ls castigava gaire ni se'ls pegava (cosa que en aquella època es feia a moltes escoles).

Si els pares pagaven un ral, ens donaven berenar; a vegades pa i llet condensada, a vegades un plat d'arròs bullit, difícilíssim d'empassar de tan insuls; penso que no devia haver-hi ni sal ni oli.

Portàvem unes bates de quadrets, les nenes blanques i vermelles, i els nens blanques i blaves. De tant

en tant, però, ens feien posar en filera, ens treien les bates de quadrets i ens en posaven de blanques; al cap d'una mica venia la Baronesa a fer una visita. El canvi de bata sempre es feia de pressa i a última hora i les senyorettes estaven nervioses i ens descordaven i ens cordaven les bates a tota velocitat. Ara penso que ho feien tan a última hora perquè tinguéssim les bates netes quan arribés la Baronesa a repassar el ramat.

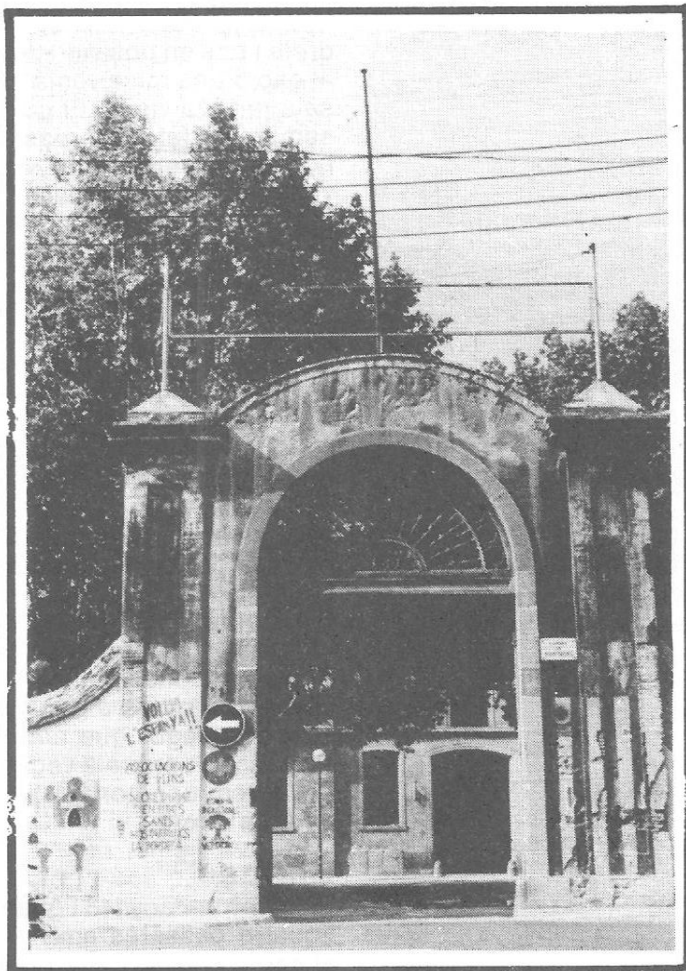
A més de la directora i les senyorettes, a la plantilla hi havia un capellà, mossèn Miralles, i un metge, el Dr. Llauradó.

El capellà deia missa els diumenges al matí, a la capella de l'empresa i ens ensenyava catecisme quan havíem de fer la comunió. El Dr. Llauradó ens feia posar en fila i ens feia treure la llengua a tots; ell anava passant i mirant-nos la llengua. Aquest reconeixement ens el feia al pati i si corria algun microbi per allà, ben segur que ens el devíem empassar, perquè a vegades ens hi passàvem una bona estona, amb la llengua a fora.

Carme

Vaig entrar l'any '48 i guanyava vint-i-quatre pessetes amb cinquanta i al cap d'una temporada em sembla que ja en guanyava vint-i-set i escaig; això a la setmana. Tenia 14 anys i treballava vuit hores al dia. Jo no havia treballat mai en cap fàbrica i quan vaig entrar allà em semblava que em quedava sorda del soroll que hi havia; em va fer una impressió...! Aquell soroll, el primer cop que el sents, i més essent jove, doncs, et fa una impressió enorme. A les naus hi havia uns setanta-dos telers. Eren sis fileres amb dotze telers de profunditat.

Primer me'n van ensenyar i quan ja vaig tenir la pràctica, em van donar telers perquè els portés jo sola. Anys enrera deien: «ui! quina sort haver pogut entrar a l'Espanya Industrial! Com és que hi has entrat?» perquè era una empresa bona, després es va anar espatllant, però primer l'empresa estava bé, i tothom deia que era per tota la vida. Vaig estar una època que duia quatre telers. Després em van canviar el torn de la tarda i em van donar dos telers d'entretela, allò que es posa per fer gruixuts els colls i això... i potser vaig estar-m'hi un parell d'anys; després varen tornar a passar-me al matí. També vaig portar telers de caqui, fent roba per als militars;

també vaig estar una temporada portant dos telers que en deien «de vella».

Els primers telers que van dur automòbils, aquests que es posen les bitlles i no has de posar la llençadora, els primers telers que van muntar a l'Espanya Industrial, els vaig portar jo. Allà hi havia el representant de la casa dels telers que m'ensenyava i quan ja tenia la pràctica un dels caps va dir-me que si els volia portar jo; ja que a mi m'havien ensenyat a portar-los, si volia fer-ho. Com que eren molts telers, perquè te'n feien portar trenta, jo vaig dir que si no era una obligació, que m'estimava més que em posessin a la meua plaça, als quatre telers. A mi em va semblar que encara que hagués de posar la llençadora als meus quatre telers, que potser no treballaria tant com aquells automòbils, perquè només de cames... necessitaries un patinet per estar amb aquells telers... Allà hi havia uns rellotges i cada matí posaves els rellotges i sabies la feina que feies cada dia.

Aleshores em van dir que no, que si

no m'hi volia estar, que no m'oblidaven, i em van tornar a posar a la meua feina. Però aleshores, en aquests telers d'enquadració, també van trobar-hi el sistema de fer-los automàtics i també els portava jo. Així que tant l'un com l'altre vaig ser la primera a portar-los.

Els últims anys, abans de plegar per casar-me (en total vaig treballar dels catorze als vint-i-nou, quinze anys) van posar-me als automòbils i m'hi vaig estar quatre anys.

Ens llevàvem a dos quarts de cinc del matí. Com que vivíem aquí a La Torrassa havíem d'agafar el tramvia i passaven quan volien. Així que agafàvem el tramvia de les cinc per poder arribar a l'hora. A dos quarts de sis ja entràvem a treballar i a mi m'agradava arribar una mica més d'hora perquè així et canviaves i si hi havia alguna cosa per fer: canviar els rellotges o alguna cosa... Treballàvem de dos quarts de sis a dos quarts de dues i teníem mitja hora per a esmorzar. Jo sempre vaig fer el torn del matí excepte quan vaig estar fent entretela que treballava a la tarda.

Per Nadal ens donaven lots; hi havia arròs, butifarra crua, pernil... Per Sant Josep donaven mantes i ous per a fer la crema. Cada estiu feien un sorteig per a vint treballadors i donaven vuit dies de vacances tot pagat; l'any del congrés eucarístic van anar a Roma. L'últim any que van fer el sorteig un dels que li havia tocat no va poder anar-hi i em varen dir a mi si volia anar-hi. Aquell any vam anar al Nord...

A l'estiu et torraves de calor i a l'hivern et pelaves de fred. Hi havia uns tubs de calefacció que passaven pel mig de la nau, però com que ho engegaven al matí, quan allò ja s'havia atemperat era l'hora de plegar; també depenia de la nau, les dels costats estaven millor...

Per treballar anàvem amb unes bates de caqui, molt gruixudes, molt llargues i amb una calor que feien. Semblàvem de l'hospici!

El caqui anava molt malament per treballar perquè si es trencava un fil o passava alguna cosa no ho veies, la roba era fosca i hi havia poca llum. Això sí, el caqui el pagaven mes bé. Teníem caqui quan no hi havia altra cosa per fer, quan baixava la feina.

NOTES

- (1) Inventari n° 20, p. 292. Any 1937. Material: Arxiu Nacional de Catalunya.
- (2) Índex de Clients i Drogues. Any 1937. Material: Arxiu Nacional de Catalunya.
- (3) Inventari n° 20, pp 371, 372. Any 1939. Material: Arxiu Nacional de Catalunya.
- (4) Revista «L'Avenç». N° 17. Juny 1979, 2ª època. pp. 62,63.
- (5) Inventari n° 20, p. 370. Any 1939. Material: Arxiu Nacional de Catalunya.
- (6) Ib. p. 302.
- (7) Ib. p. 371.
- (8) Documentació Vària. Instàncies al ayuntamiento de Barcelona para permisos de obras, etc. 16-11-1939. Material: Arxiu Nacional de Catalunya.
- (9) Segons sembla, la corrupció municipal proliferà en la seva època. (Revista «L'Avenç», n° 12, gener 1979. 2ª època, p. 46).

El nostre agraïment a l'Arxiu Nacional de Catalunya i a qui ha fet possible la recollida de dades.

Text: M. Àngels i Eduard
Fotos: Meritxell Sendra

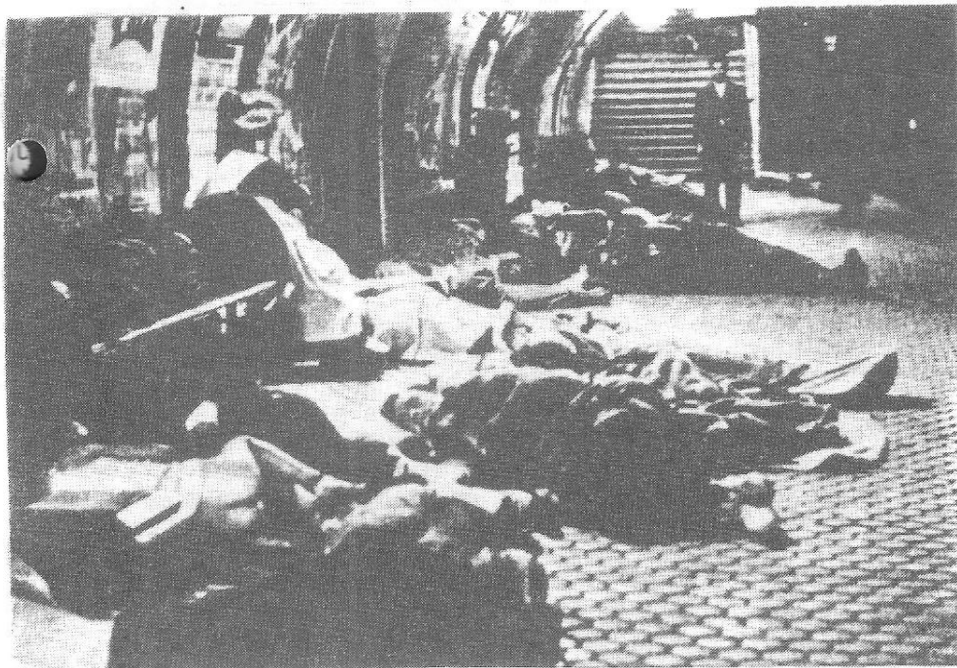
Refugis antiaeris mig segle després

— Què és un refugi? Doncs és una construcció subterrània a prova de bombes que serveix de protecció en cas de bombardeig aeri i més recentment en cas d'atac aeri.

Per a la seva construcció s'emprava xapa d'acer, mamposteria i formigó. Per regla general no eren massa sòlids per suportar impactes directes de bombes. Els d'una capacitat superior a 50 persones es dividien en compartiments. N'hi havia d'habilitats per a preservar els gasos. En aquest cas disposaven de certes instal·lacions sanitàries com infermeries.

— Com eren? Generalment hi havia un passadís central. A banda i banda hi havia bancs d'obra. En alguns casos disposaven de farmaciola i normalment hom trobava més d'una entrada i sortida.

Acostumaven a ser subterranis, encara que alguns podien passar «desapercebuts» com vivendes familiars.

L'armament

L'armament emprat durant la guerra era primordialment material sobrant de la I Guerra europea. Aquest armament restava en reserva als magatzems de Guerra i Marina. Es va disposar dels recursos financers o crediticis per adquirir als mercats mundials tot allò que ens mancava. El 1936 els exèrcits estaven dotats de models com Mauser, Grass, Serel o Remington.

L'aviació

El parc aeri militar, continuava essent monoplans d'ala alta, i les milliores es cernien a la introducció de carenat a les rodes.

L'aviació a partir del 32, es caracteritzava per tancament del buc, tren retràctil, gasolines d'alt índex d'octans, l'ala cantirever i pel que fa a l'estructura metàl·lica dominen els models: caces soviètics Y-sb, Y-16, bombarder SB-Katiuska, d'assalt

RZ Natacha. Aquests models foren els que solcaren l'espai aeri barceloní en el període juliol 36, gener 39.

Refugis al barri

Un dels sistemes de guarir-se dels atacs aeris eren els refugis. La zona de l'actual districte no va ésser una de les més bombardejades, encara que la proximitat de les casernes de Numància fou un punt vital per a l'atac aeri. A Sants teníem refugis al carrer Fernández Duró (el primer a mà dreta entrant per la carretera). Actualment és una porta tapiada amb maons. Al carrer de Sant Baltasar, entre Pomar i Andalusia. En aquest darrer tenia una de les portes. A la Plaça Centre/Vallespir. Segons testimonis aquest refugi-bunker no es va arribar a acabar encara que fou utilitzat. Per a la construcció del refugi es van emprar materials de la millor qualitat. La seva

construcció prova el desmantellament total de l'única plaça ajardinada i que ja mai més no tornà a ser com era. Al carrer de Toledo. Es va construir als darrers mesos del 36. Es va fer en 90 dies. Als veïns se'ls va dir que era un Pla del Centre del Poble —Generalitat-Ajuntament—. Aquest refugi era de formigó, tenia farmaciola i un cop acabat se'l confià a la Junta de Veïns. Quan no hi havia perill de bombardejament, tancaven les portes de fusta i les reixes que s'aixecaven entre la vorera i la calçada com si fossin boques de metro. El refugi va des del començament fins gairebé el final del carrer i fins la meitat del passatge del mateix nom.

El refugi del c/ Toledo: els incidents de l'any 74

Sobre el refugi del carrer Toledo i la seva relació amb els incidents produïts l'any 74 amb una possible fugida de gasos, hi ha dues versions. Tot comença en novembre de l'any 74, quan els veïns detecten una forta pudor a gas i temem una repetició del cas Ladrilleros l'any 72. Segons una primera versió, resultà que no es tractava d'una fugida de gas natural o ciutat, sinó simplement que en el refugi s'havien acumulat una gran quantitat de gasos de tot tipus. Un dels respiradors feia de xemeneia enviant els gasos al carrer. Els bombers acabaren arranjant el problema a base d'obrir més forats perquè els gasos poguessin sortir definitivament.

L'altra versió i segons testimonis que ha pogut recollir Trenc d'Alba, la fugida de gasos vingué de la construcció d'uns edificis al passatge. El constructor va desviar una de les canonades de l'aigua del refugi, la qual cosa produí que tota mena de desfetes anessin cap el refugi produint aquestes acumulacions de gasos.

Bombes a Sants

Hi havia molts més refugis, d'això no n'hi ha dubte, però a hores d'ara és força difícil d'obtenir més dades. Un dels llocs on la gent es refugiava eren en les estacions de metro de Sants i Hostafrancs. Les bombes més properes van caure a Berlín/Numància i a Carretera/Alcolea. Segons alguns testimonis el mateix 18 de juliol del 36 va haver una explosió al carrer Riego a La Reforma, quasi davant de l'Ateneu.

Júlia Badal
Alfred Picó

—Campanya anti-OTAN

Són ja sis els països que disposen d'armament nuclear; se sospita que d'altres poden tenir-ne o estar a punt de fer-ho. Sabem perfectament quin és el resultat de l'ús de les armes nuclears, que foren inventades per utilitzar-se; l'explosió d'Hiroshima provocà inicialment 71.379 morts; cinc anys més tard els efectes secundaris havien incrementat la xifra fins 200.000. L'arsenal nuclear actualment emmagatzemat arreu del món ateny la xifra d'unes 50.000 armes nuclears, amb una potència explosiva equivalent a 1.000.000 de bombes d'Hiroshima. Dit més directament: ja a l'any 1969 les armes nuclears existents podien acabar amb la totalitat de la població mundial 690 vegades!!

Ateses aquestes dades, les conseqüències d'una guerra nuclear mundial van més enllà de les possibilitats de la imaginació. Totes les ciutats de l'hemisferi nord podrien quedar destruïdes, el gros de la població urbana moriria, així com gran part de la rural; els efectes a llarg termini serien imprevisibles: canvis en el clima global de la terra, reducció de la capa d'ozon que ens protegeix de l'excés de radiacions ultravioletes, possibles alteracions genètiques causades per la radiació... Cap científic pot asseverar amb seguretat que la vida humana podria continuar.

El perill de guerra és cada cop més gran a causa de la crisi econòmica dels països industrialitzats, de la tensió entre les superpotències, de les pretensions hegemòniques nord-americanes sobre la totalitat del planeta, de la creixent perillositat de les doctrines de «guerra freda» basades en l'equilibri del terror...

No podem esperar que la solució ens vingui de fora, la Humanitat ha de triar: o frenem la cursa armamentística i procedim al desarmament o anem cap a l'anihilació.

Com europeus, treballar pel desarmament mundial implica ocupar-nos de la **desnuclearització d'Europa**: L'única «opció zero» veritable. Hem de dir clarament que els plans d'una guerra nuclear «limitada» compten amb l'Estat espanyol i la Península Ibèrica, que constituïria

la reraguarda continental. Els plans de l'OTAN atribueixen a l'Estat espanyol el paper de magatzem de reserves i de materials que ens involucra de ple en el teatre d'operacions. Atès això, pronunciar-se per la pau i el desarmament suposa en el nostre cas **desvincular-se totalment de l'OTAN**. I això no tan sols per garantir la nostra seguretat, sinó per tal de no augmentar el risc de guerra.

La reflexió que fèiem abans ens obliga també a oposar-nos al moviment de bases estrangeres als territoris de l'Estat espanyol perquè ens involucra en els plans de guerra fins i tot en el cas de no pertànyer a l'OTAN. El desmantellament de les bases nord-americanes és l'únic camí per aconseguir que no es transportin, estacionin, o instal·lin armes nuclears al territori de l'Estat espanyol.

D'altra banda critiquem l'increment de les partides dels pressupostos militars. La reducció d'aquests pressupostos podria reinvertir-se en el sector civil per tal de mitigar l'atur forçós a casa nostra i d'altres necessitats urgents.

Per tot això anunciem **l'inici d'una campanya a llarg termini** que s'orienti vers la concreció d'aquests objectius al nostre territori.

Comitè Anti-OTAN de Sants
Barcelona, 27-9-83

La Plaça dels Països Catalans

Sóc una habitual col·laboradora de la Revista, però en aquesta ocasió no em dirigeixo en aquesta vessant, sinó com a veïna del barri.

En el darrer número (juliol) es publica un editorial sobre la Plaça dels Països Catalans, o el Gat com popularment es va coneixent, doncs bé, voldria donar la meua opinió.

Visc des de fa molts anys al Barri, pràcticament des que vaig néixer, i he seguit tot el procés que han sofert les obres de l'actual estació de Sants, i per tant tot el que l'envolta, com són els espais «verds» que hi ha o han d'haver al seu voltant.

La meua opinió crec que coincideix amb la majoria de ciutadans que han pogut contemplar l'obra. Vaig estar present a la inauguració de la plaça el passat set de juny i haig de fer constància que els comentaris

que feia la gent en els primers moments ja no eren favorables; uns es queixaven que hi ha massa metall i ciment que inclús en certs moments pot resultar angoixant, és ben cert. Després de tan de temps reivindicant aquesta zona perquè a l'hora de l'execució ens trobem davant d'una massa de ferro entortolligat d'una manera que pot semblar «estètic». Desitjaria que no passés el mateix amb l'Espanya.

També vull fer constar que la plaça s'està convertint en unes Planes dintre la mateixa ciutat, quina serà la imatge que donarem al viatger si en el seu primer contacte amb la ciutat pot veure gent, i no sols quitxalla, remullant-se tranquil·lament a les fonts o bé dormint als bancs-aula com si fos un camping. No volgüem que la lluita de tan temps quedi en sac trencat.

Júlia Badal i Basto
19 anys

Creu Coberta

Soc filla de Badalona i per raó del meu matrimoni vaig haver de fixar la meua residència aquí a Hostafrancs. Un cop instal·lada vaig començar a interessar-me per la història del que ja era el meu barri així com també pel de Sants.

Després de consultades les persones i medis adients, em vaig assabentar, d'entre altres coses, de l'origen del carrer de la Creu Coberta i del perquè del seu nom.

La Creu Coberta era, com molts no dubto que sabran, una creu de terme situada al principi de l'actual carrer que duu aquest nom, i que segles enrera era el camí que sortint de la Barcelona emmurallada menava cap a Molins de Rei.

Però el que considero important és que aquesta creu de terme romangué en el seu lloc durant 500 anys, suportant desperfectes i posteriors arranjaments fins que a mitjans del segle passat fou retirada.

I ara jo pregunto: si ha arribat fins a nosaltres el nom de Creu Coberta, abans camí i ara carrer, perquè els veïns no proposen a les autoritats la restitució de la creu coberta al seu lloc d'origen?

En un moment com l'actual en què per fi es recobren tants signes d'identitat perduts en pro de frenar com es pugui la despersonalització de les nostres ciutats i barris, crec que és oportuna aquesta consideració que als meus veïns proposo.

Helena Riba i Cortacans

Sobre la plaça de l'Estació...

No vull entrar en la discussió si l'obra feta a la plaça dels Països Catalans té el seu mèrit artístic o no. En canvi, em sembla que, en general, no agrada i això, si tenim en compte que és una construcció municipal, pública, té molta importància...

Crec que el problema és més profund: no podem veure la plaça com un fet aïllat. Aquesta, forma part de tot un conjunt de projectes —que encara que alguns d'ells sí que agradaran als veïns— no estan fets en funció de la seves necessitats, en funció de la forma de vida del barri. Tot està pensat i fet en base a la imatge que el govern municipal vol donar de la ciutat: una Barcelona monumental, metropolitana, impenetrable...

Per un moment situeu-vos mentalment a la porta de l'Estació, aquella que dona a la plaça dels Països Catalans. El primer que veureu és la ja dita obra avantguardista, a la dreta un dia o un altre hi haurà el gran parc de l'Espanya Industrial. Si seguïu pel carrer Tarragona trobareu el parc de l'Escorxador ple de palmeres i finalment la plaça d'Espanya, que segons la reestructuració prevista pel P.E.R.I. (encara no aprovada) pot quedar espectacular, us ho asseguro.

Com podeu veure, davant aquesta panoràmia el possible viatger que entri a Barcelona per Sants, pot quedar bocabadat.

Anna Rubio

TERMOPARKET

LA ULTIMA NOVEDAD
EN PARKET

Galileo, 46 Tel. 3395566

Un nou grup a la vida política i cultural

La vida política i cultural de Sants es veurà força animada aquest mes d'octubre amb la presència d'importants polítics catalans invitats pel **collectiu Avenç**. La finalitat d'aquest **collectiu** és la d'orientar políticament la gent del barri per la qual cosa s'han preparat una sèrie de **cursets** i **conferències**. El **collectiu** és obert a tothom i s'ha aglutinat entorn de l'Ateneu Popular de Sants.

Amb el **curset** titulat genèricament «Política», el **collectiu Avenç** es presentarà al barri amb l'objectiu de reanimar la vida política i cultural un xic esmorteïda després de les vacances d'estiu. La presència d'un Solé Tura o d'un Fèlix Cucurull a les conferències d'aquest primer **curset** serà sens dubte una carta de presentació que no totes les entitats poden ensenyar.

Un **collectiu** pluralista

La creació del **collectiu Avenç** és molt recent i data d'aquest estiu. Darrera del **collectiu**, que es fa dir d'estudis polítics, econòmics i socials, hi ha un grup de gent amb inquietuds, vinculats algun d'ells a l'Ateneu Popular de Sants. No obstant, el **collectiu Avenç** és un grup independent de qualsevol entitat, associació o partit. Ha buscat només en l'Ateneu l'entitat adequada per a responsabilitzar-se del treball.

El **collectiu** que s'autodefineix com a «pluralista i obert a tothom», vol portar a les seves conferències i **cursets** a la gent més capacitada. Trenc d'Alba ha pogut saber que al marge d'aquest primer **curset** dedicat a la política, el **collectiu Avenç** té preparats **cursets** sobre cooperativisme, classes socials, règims dictatorials, història de les religions i un **curset** més que delicat sobre terrorisme.

Un **octubre** polític

Com hem comentat, el primer **curset** que ha preparat el **collectiu Avenç** serà dedicat a la política. El **curset** constarà de quatre conferències i s'iniciarà amb la d'en Solé Sabarís, que parlarà dels drets humans. La inscripció per a les quatre conferències que formen el **curset** constarà 500 pessetes per als socis de l'Ateneu (per altra banda lloc on es duran a terme, de moment, les activitats del **collectiu**) i 800 pessetes pel públic en general.

Curset dedicat a la política
6 d'octubre. 8 del vespre.
«Els drets humans». Solé i Sabarís.

13 d'octubre. 8 del vespre.
«La democràcia i la Constitució espanyola». Solé Tura.

20 d'octubre. 8 del vespre.
«Estat, nació i nacionalitat». Fèlix Cucurull.

27 d'octubre. 8 del vespre.
«Municipi i ciutadania». Jordi Borja.

Curset d'ecologia (en preparació)
3 de novembre. 8 del vespre.
«Actuació per la defensa del Patrimoni Natural». Salvador Filella.

10 de novembre. 8 del vespre.
«Les energies renovables avui». **Collectiu Ecotecnia**.

17 de novembre. 8 del vespre.
«La política i l'ecologia». Santi Vilanova.

24 de novembre. 8 del vespre.
Taula rodona sobre els temes del **curset**.

EL MODEL NO MOD ^(MOD) BY GUZMAN83

Condena a por matar un oso panda

Un habitante del sudoeste de China ha sido condenado a diez años de prisión por haber matado un panda, animal que sólo se encuentra en este país y que está en vías de extinción. Zhizhong se ha reconocido culpable de matar un panda.

Ilion e contiene un... recetas fáciles para un suicidio. El anuncio de aparición, provocó ya en su momento todo tipo de comentarios, en un país donde el suicidio es una práctica relativamente frecuente. Según las cifras oficiales, Japón está clasificando como el lugar más peligroso del mundo para vivir, debido al número de suicidios que se producen allí.

PORRAZOS

TRENC D'ALBA -Por motivos aún no esclarecidos, un grave altercado callejero provocó ayer por la mañana dos heridos de pronóstico reservado. Al parecer, a causa de divergencias musicales, un sujeto emprendió a golpes con otros dos que se hallaban allí en el momento del suceso. La oportuna intervención de las fuerzas del orden público impidió que el asunto se agravara. En la foto, el agresor.

LA ATOMIC!

GUION Y DIBUJOS POR GUZMAN83

NO REPRODUCIBLE SIN PERMISO DEL AUTOR
BAJO RIESGO DE AGRESIONES NOCTURNAS.

3504

La 63 edició de la «Volta» ciclista a Catalunya, ja és història. La quarta cursa per etapes més antiga del món, va acabar el passat dia 14 de setembre als carrers d'Igualada, després d'haver recorregut un total de 1.274 quilòmetres per les carreteres de la geografia catalana, des que el dia 7, sortiren el Cap de Salou.

Josep Recio: guanyador de la cursa del Sants

Però aquesta «Volta», malgrat les absències d'alguna que altra figura estrangera anunciada, ha estat una de les «Voltes» més importants dels darrers anys. I això ha estat degut en el gran èxit del ciclisme espanyol en aquesta temporada del 1983, després dels resultats a la «Vuelta», «Giro», «Tour» i Campionat Mundial. La gent volia veure els Arroyo, Delgado, Alberto, Gorospe, Laguía... I aquest gran ambient que hi havia enguany per la bicicleta ha motivat que més de 60 corresponsals degudament acreditats d'arreu d'Europa, fossin a la nostra terra, per informar de l'esdeveniment. La televisió en donava més hores que mai. I la Telefònica portava la seva unitat mòbil per a facilitar les comunicacions des de la mateix línia d'arribada. En canvi, aquest gran ambient que hi havia, amb més gent que mai,

arreu que anéssim, no es transformava en fets a l'hora de la veritat. Les primeres etapes eren un festival per belgues, holandesos i suïssos, mentre els espanyols decepcionaven tots els seguidors de la «serpiente multicolor».

L'endemà, camí d'Amposta era Frank Hoste qui guanyava a la ribera de l'Ebre, mentre l'Oosterbosch conservava el jersei blanc-i-verd dels colors del Sants, com a líder de la «Volta».

A Lleida s'imposava en Ludo Peeters, tal i com ja ho va fer l'any passat. A l'Espluga del Francolí guanyava per segona vegada en Frank Hoste, mentre el «Tek» Blanco conqueria el maillot de líder, a manera de premonició del que més endavant succeiria. Per la tarda del dissabte dia 10, en els carrers del

cor de Barcelona, en Noel Dejonchere guanyava davant de seixanta mil espectadors en viu i uns quants milions per televisió espanyola.

Camí d'Olot, semblava que les coses havien de canviar, però «vet ací» que entre la rivalitat dels «Zor» i dels «Reynolds», surten els homes del «Ti-Raleigh» i agafen el jersei blanc-i-verd, a mans d'en Ludo Peeters, d'una manera que semblava inaccessible per a ningú més.

Però ningú no comptava que a més de les esquadres esmentades, també n'hi havia d'altres, teòricament més modestes, però que també estaven preparant la seva jugada. A Platja d'Aro guanyava en Gilbert Glaus després d'un massiu sprint. Però l'endemà, camí de Manresa, entre el Coll Fornic «Sostre Peris» i les Estenalles, va sortir aquest català adoptiu, perquè encara que hagués nascut a la província de Còrdova, es va fer com a ciclista pels voltants de Barcelona, i que és l'ídol en el seu barri de Torre Baró, Josep Recio. Ell, seguint les sàvies instruccions d'en Rafael Carrasco, director del «Kelme», sortí com una bala, aprofitant la inoperància del «Zor», «Reynolds» i el conformisme del «Ti-Raleigh». Ningú no comptava amb ell, i a Manresa va arribar amb més de quatre minuts sobre els immediats perseguidors.

L'endemà entre Piera i Igualada, i la contra-rellotge final, van ésser un passeig per a Recio i el «Kelme». El primer sector el va guanyar l'Antoni Coll, destacat, si bé no preocupava per la classificació general. El segon sector fou per a en Julián Gorospe de la forma que ja ens té acostumats.

I al final, el deliri de la gent. Després de vint-i-tres anys, en que va guanyar en Miquel Poblet, un català tornava a guanyar la «Volta». Amb la presència de l'honorable President de la Generalitat, Jordi Pujol, i el President de la Unió Ciclista Internacional en Lluís Puig, entre d'altres destacades personalitats, Josep Recio rebé els honors de la glòria que representa guanyar la «Volta» ciclista a Catalunya.

Textos: Garcia Planas
Foto: Rafael Martin

M. Funes: Poeta sin escuela

Camina deprisa y a pasitos cortos. Se llama María de los Ángeles López Funes, pero se hace llamar M. Funes porque es más corto. Tiene 70 años y es poeta. Es sencilla, con un profundo miedo a la guerra y sus consecuencias. Habla con pasión y se hace entender, te traslada con su gracioso acento mediano andaluz a todas sus vivencias y su mayor ilusión es poder publicar sus poesías para darse a conocer. La poesía ya nació con ella. Sus primeros versos se los inspiró una muñeca. Tenía cuatro años. No estudió demasiado pero sabe muchas cosas, cosas que no se aprenden en la escuela. Cosas como éstas:

Yo nací en Canarias, a mi padre lo mandaron destinado, era gobernador militar. Nací el nueve de agosto de 1913, ya puedo decir que conocí a Napoleón. En mi familia estábamos bien, mi padre era más avanzado que republicano, éstas eran las palabras que decía: «La destrucción de toda la masa social para empezar una generación más pura y más nueva». Yo no he estudiado, no tengo estudios de nada. Yo nada.

más que lo que enseñan las monjitas, un poco de música, leer, escribir, un poquito de cuentas y muchas labores, muchas labores, bordar en oro, bordar en seda, todas esas cosas. Como antes criaban a una señorita, que no es como ahora. La mujer no tenía mando. La mujer nada más la ponían para cuando se casara. La carrera de la mujer era casarse. A mí me parece que la mujer ha de tener la misma libertad y los mismos derechos que el varón.

Yo soy más avanzada, sí.

*Ella quiso tener alas,
para subir hasta el cielo
y besar a las estrellas
y abrazar a los luceros.*

*Y cuando llegó a los cielos
no quiso besar la estrella
ni abrazar a los luceros,
quería reír y jugar
con los angelitos buenos.*

Yo entendí la política después de la guerra, antes no sabía nada. La guerra fué muy mala, pero ustedes que sois muy jóvenes no sabéis nada. A mí me cogió toda la guerra de Sevilla. Ahora estoy escribiendo una obra de la guerra, todos los crímenes. Lo que recuerdo lo voy escribiendo, yo no odio a nadie ni ensalzo a nadie, yo digo lo que ví, era muy joven y no entendía... pero... ésto está escuchando? Yo de política no quiero hablar, me da mucho miedo, tengo mucho miedo. En la guerra mataron a mis padres, a mi hermano y a mi marido.

*Tengo violetas moradas
nacidas en mi jardín,
y margaritas doradas
y rojas como el rubí.*

En la poesía yo me hago que soy el hombre porque se me figura que la mujer... bueno hoy ya sí... no va a decirle «yo te quiero» y claro, como yo me he criado así, es el hombre quien lo dice. Ya me dijeron «esto parece que lo haya escrito un hombre». Cuando a mí me gustaba un chico y nada más porque me gustaba yo ya no lo miraba, ya no quería saber nada y estaba deseando que me dijera algo. Ojalá hubiera yo vivido en estos tiempos, a mí me daba miedo, no podía decirselo, hasta fiebre me daba cuando pensaba en él. El amor mío era místico, romántico, sin pensar en la sexualidad.

*La llevo grabada en mi memoria,
la conocí en una tarde perfumada;
más que una mujer, me parecía
[una hada
o la linda princesa de una historia.*

*Si en noche de luna clara,
a los ojos te miraba
la muñeca entusiasmada,
sólo fue dulce arlequín
sólo fue porque te amaba.*

Yo amo a Dios por experiencia. Sí, sí, por experiencia, verá usted, Dios existe, lo que nosotros llamamos Dios porque no tenemos otra palabra más grande, pero existe porque la naturaleza y Dios son una misma cosa. Yo creo en la Biblia, porque mire, la Biblia está escrita para los idiotas y para los sabios. El idiota lo ve todo sin examinar nada y el sabio le saca el jugo. Yo la he leído y he comprendido que es verdad lo que dice. Lo que pasa es que no se sabían explicar porque no conocían la electrónica como nosotros, ellos creían que aquella caja secreta que había eran ángeles con alas, pero de verdad era un aparato electrónico. Hubo un tiempo en que La Tierra estaba mucho más adelantada que ahora... yo, bueno, esto es a mi juicio y el cielo existe y el séptimo cielo y otro y otro, y no sólo La Tierra, tiene que haber muchas galaxias.

Un día me levanté y ví una estrella que corría y pensé que los astrónomos siempre están mirando al cielo, así que me compré un libro que hablaba del cosmos y escogí al astrónomo que más fatiga pasó para hacerle una poesía.

*A Johannes Kepler
(1571 a 1630)*

*Al observar el rigor
del físico cielo, las leyes,
el Astrónomo lloró:
pendiente, del grave ¡No!
de Clérigos y de Reyes.*

Yo he escrito desde siempre, pero hasta hace tres años no me puse a escribir de lleno. A mí me gusta que los poemas tengan un tema y una rima, aunque sea antigua. Hice una poesía con cuatro años, tenía una muñeca y un arlequín en mi casa y me levanté una mañana con cuatro añitos, cogí un lápiz e hice esta poesía:

Yo puedo hacerla de cualquier cosa. De una palabra y un poco más empiezo a explicar cómo es usted... bueno ahora no porque yo espero la inspiración y ahora estoy un poco así. Yo nunca la llamo, a veces me despierto a medianoche y me pongo a escribir y no veo ni lo que escribo. Tengo que poner el dedo así porque no puedo encender la luz porque todos ya están acostados y los pisos son pequeños y entonces se enciende todo. Yo me pongo a escribir así, a ciegas y por la mañana yo misma ya lo entiendo:

*¿Volverás mañana?
Te juro que sí.
Pues aquí te espero,
en este jardín.
¿Ilusión querida,
volverás por mí?*

No me pregunten sobre el miedo porque he pasado más que Cristo en la cruz, uy! las editoriales! Ustedes no saben todas las cosas que me han pasado para poder publicar. Yo escribí una novela primera y esa novela me desapareció, se la quedaron los editores. Se llamaba «Del amor a la muerte». Como yo era muy joven, me aburrí y lo dejé. Luego escribí doce cuentecitos y los llevé a una editorial que no me acuerdo cómo se llamaba. Los cogió un señor que era guapísimo, alto y fuerte y me dijo que los leería y que me volviera dentro de quince días. Cuando fui se puso a temblar, a temblar. Me lo había copiado todo y se lo había llevado a Buenos Aires. Y ahora, dígame usted, ¿qué palabra tenía yo para decirle a ese hombre? Su palabra valía más que la mía. Si lo hubiera registrado antes no me habría pasado, pero eso vale mucho dinero.

Después me fui por la calle Provenza y entré en una editorial. Me mira así, mira los papeles y dice: «¿M. Funes? — No interesa». Y yo le dije que no era por la mía, pero hay tantos jóvenes que están en la sombra

y si no les da una mano no irán nunca para arriba. me dijo que si yo fuera una Gloria Fuertes... y yo que la he visto sólo en la televisión y en poemas muy malos de niños chiquititos... Si fuera un Pedro Mata... y yo me dije... cuando éste me dice un Pedro Mata, éste será algo bueno. Yo le dije que si fuera yo un Pedro Mata que vendría usted a mí y no yo a usted. Entonces me lo miraron y lo editaron. Me sacaron 150.000 pts. que me las tuvieron que prestar y aún no me han pagado, me dicen... vaya llamando, vaya llamando. Esto ha sido una merienda de negros.

*Una anciana se atrevió
a escribir cien poesías
y cuando las termino
¿dónde cree que las llevó?
¿Las llevó a comisaría?
¡Eso, no! Porque delito no había.
Las llevó a un buen editor:
y éste, mirando en soslayo?
para mayor desengaño,
desechándolas exclamó:
¡Ay! Qué humor tiene la abuela...
Y la anciana contestó,
con muchas más ironía,
eso, señor, no diría,
yo diría, ¡qué valor!
Porque traérsela a vos,
hace falta, Valentía.*

Nota; Poesías recogidas del libro
Arco Iris Poesías de M. Funes.

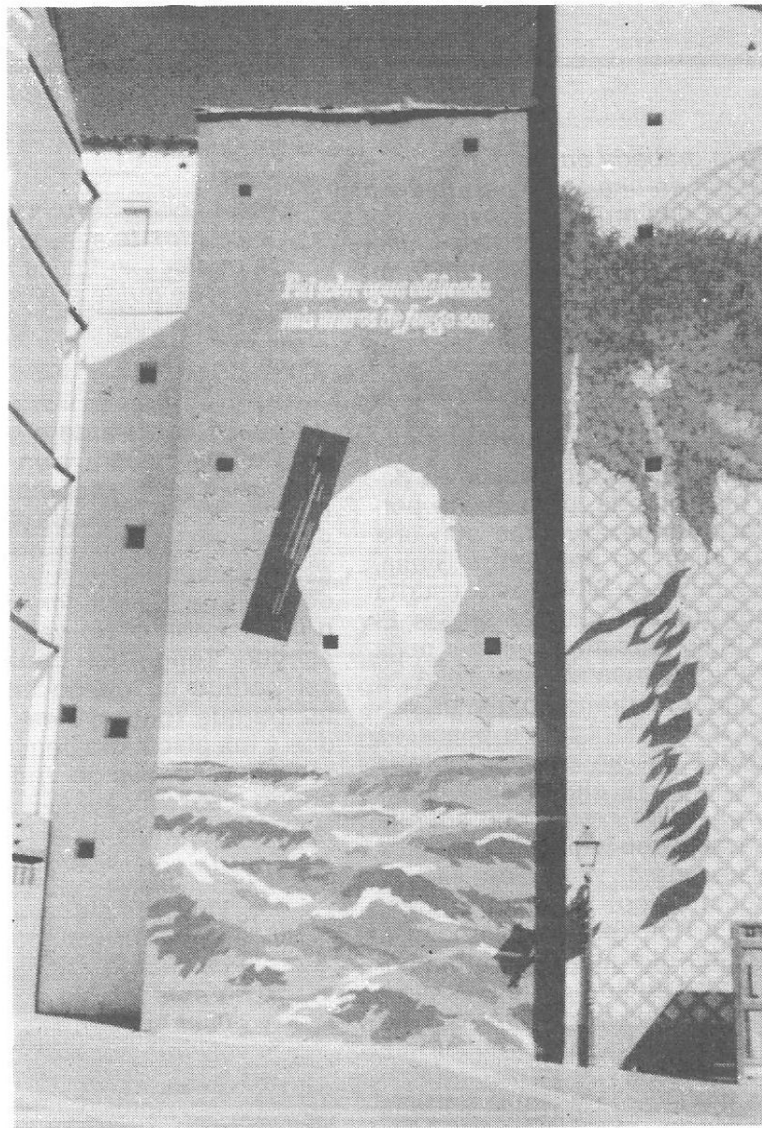
**Texto: Manel-Josep
Fotos: Meritxell Sendra**

Estètica i publicitat

La publicitat ha arribat a tot arreu, només heu de fer un cop d'ull per qualsevol carrer i veure les façanes, plenes de rètols publicitaris. Fora interessant que aquí agaféssim l'exemple de l'ajuntament madrileny, que fa guarnir, amb pintures plenes d'originalitat, els seus edificis «lletjos». Podem observar a les fotografies la diferència existent. Nosaltres preferim les pintades. Ha pensat l'ajuntament dur a terme aquesta idea? des d'aquí li ho suggerim.

M.G.

Foto: Meritxell Sendra

treballem

PER LA PAU I EL DESARMAMENT

mobilitza't amb nosaltres

PARTIT DELS COMUNISTES DE CATALUNYA

COL·LECTIUS DE JOVES COMUNISTES

OTAN NO!
BASES FORA!

**Festa d'
Avant**

14, 15 i 16 d'octubre
al Born de Barcelona

c/ Sant Crist, n° 44, baixos

Parlem amb l'Enric Truñó: Barcelona, una ciutat per als joves

Parlem amb l'Enric Truñó, regidor-conseller de l'Àrea de Joventut i Esports de l'Ajuntament. El nostre barri ja el coneix, car fou regidor del districte VII des del juny de 1980 al desembre del 81. És un home força dinàmic amb el qual podríem estar molta estona parlant. Ens va fer un petit buit entre les reunions i els compromisos de la seva agenda prou fornida i vam parlar dels joves, dels nens, del barri i d'altres coses.

— Com recordes la teva estada a la regidoria del districte VII?

— Va ser una experiència molt interessant. Em va ajudar a conèixer un barri molt característic de la ciutat, amb un fort nivell associatiu, amb una important consciència de pertànyer a un barri cosa que en d'altres llocs de la ciutat no es dona. A nivell personal va ser un important avenç quan a coneixement de la complexitat de la ciutat.

Entitats versus ajuntament

— Quines coses vau tirar endavant?

— Jo penso que en aquell moment vam decidir bastants coses, vam decidir, per exemple, la qüestió de l'Espanya Industrial, vam començar l'experiència de Centres Cívics, en

concret amb el d'Hostafrancs, vam planejar el sòl, per exemple, vam aclarir el tema de l'Institut de la Bordeta, vam aconseguir que es concretés el tema de l'Estació de Sants i diferents projectes. Dic «vam» perquè en aquell moment malgrat la conflictivitat que a mi em va semblar positiva, el nivell de participació i discussió amb les entitats i amb els veïns fou important. És cert que hi havia veïns que exigien major participació del ciutadà però jo crec que la participació es va donar, per tant, jo tinc una valoració positiva.

— A voltes es parla de «municipalització de la cultura», que penses d'això com a responsable de l'Àrea?

— Jo crec que la cultura no es pot

municipalitzar ni estatalitzar. La cultura pertany a la societat, el que passa és que la societat també pertany a l'administració municipal i per tant també té quelcom a dir. Jo no sóc en absolut partidari del dirigisme cultural i crec que aquesta administració no el practica, el que passa és que hi ha determinada gent amb una sensibilitat extraordinària que es pensa que qualsevol proposta de l'Administració ja és dirigisme.

— Aleshores quin és el paper de l'Administració?

— L'Administració ha de fer propostes, no ha de ser pas una administració passiva. Ha de ser molt activa, beligerant i dinàmica, però vull deixar molt clar que la cultura ha de pertànyer a la societat.

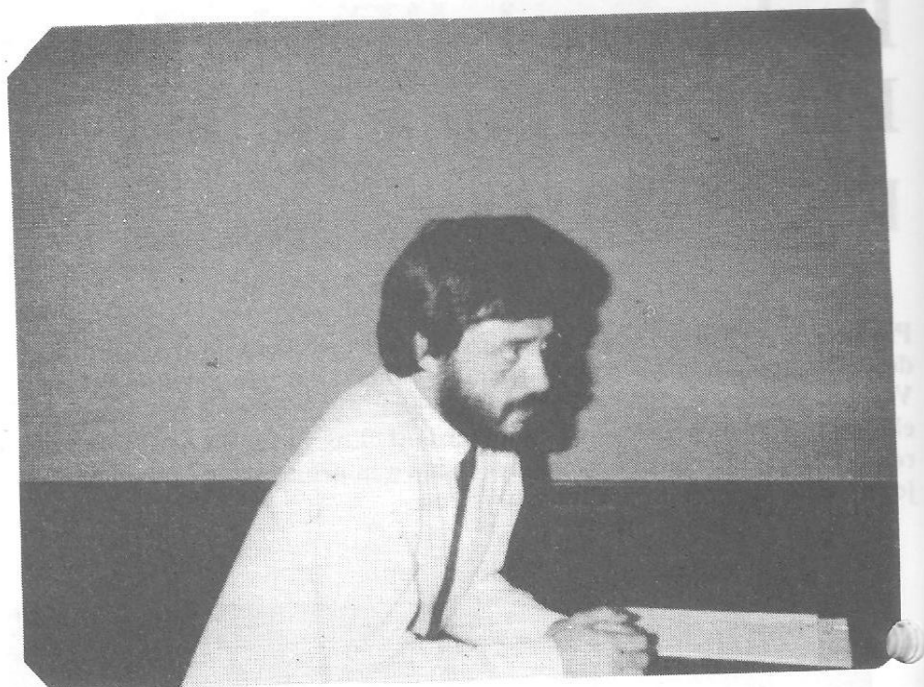
*«Les activitats del
Centre Cívic han de ser
autogestionades
pels usuaris»*

L'Àrea de Joventut per dintre

— Quina és l'estructura de l'Àrea de Joventut?

— L'Àrea s'ha anat creant a mida que ha connectat amb noves realitats i amb experiències determinades. En aquest moment la seva estructura és la següent: hi ha un Servei de Joventut que s'encarrega dels Casals de Joves, d'intercanvis internacionals, viatges i de dinamitzar la cultura adreçada als joves; hi ha un Servei d'Esplai que s'encarrega de les vacances dels joves a l'estiu, dels centres estables pel desenvolupament del tema de l'esplai i l'educació, del temps lliure, dels convenis amb entitats de la ciutat, especialment amb centres escoltes i d'esplai, a nosaltres ens sembla que aquests 270 centres que hi ha a Barcelona, pedagògics o de temps lliure, fan una funció social per això volem establir convenis de treball, en aquest moment hi ha 38 centres amb un conveni

d'aquest estil; tenim també els Serveis Sectorials que treballen sobre determinades realitats socials com la pedagogia de la sexualitat, la prevenció de la marginació i de la delinqüència, la prevenció de les drogodependències, els tractaments jurídics entre d'altres iniciatives; l'Institut Municipal d'Animació i Esplai que és l'òrgan responsable de la formació de monitors i animadors i de l'elaboració de criteris sobre el que pot ser el temps lliure en la nostra ciutat; tenim el Centre de Documentació dins de l'oficina tècnica que forneix la documentació i els estudis necessaris perquè el nostre treball es qualifiqui; tenim un Departament d'Infraestructura que ha crescut molt i s'encarrega dels equipaments que cal tenir a punt per les cases i casals; finalment tenim un Negociat que és la part administrativa de l'Àrea.

«La cultura no es pot municipalitzar ni estatalitzar»

— Per què es va crear l'Àrea de Joventut?

— La finalitat de l'Àrea és aconseguir que als joves de la ciutat se'ls facilitin aquells estris necessaris perquè puguin esdevenir ciutadans actius perquè, amb tot un procés d'aprenentatge social, sàpiguen prendre en les seves mans les solucions dels seus problemes. Aquesta és la filosofia de l'Àrea.

— Com s'aconsegueix això?

— Es tractaria de promoure l'associacionisme juvenil, no volem, però, ser una promotora d'activitats sinó un agent de dinamització cultural perquè la gent prengui les seves pròpies iniciatives. S'ha d'incidir en aquells sectors de joves moltes vegades menys preparats perquè no han tingut prou accés a la cultura o per altres motius i tirar coses endavant.

— És difícil aquesta relació?

— L'Àrea ha de relacionar-se amb 270.000 joves, gent de 14 a 25 anys, saber els diferents llenguatges de la joventut i tirar projectes amb forma imaginativa és difícil perquè la joventut d'aquesta ciutat és heterogènia, hi ha molts grups, per tant l'administració, a part d'ofertes ge-

nèriques, ha de fer d'altres adreçades als diferents interessos dels joves.

La història de l'Àrea de Joventut és curta i, segons ens explica l'Enric Truñó, va partir de zero. Tanmateix ja existia una Comissió Municipal de la Joventut creada per l'alcalde Socias. La història dels moviments juvenils a la ciutat ve de més lluny, hi ha tota una tradició. S'havia fet el Congrés de la Joventut de Catalunya i la Taula de Joves de Catalunya. D'altra banda els joves s'havien aplegat en el Consell de la Joventut de Barcelona.

— Quina és la metodologia de treball de l'Àrea?

— El nostre tema fonamental de treball és el de participació. Només es pot fer política juvenil amb els propis joves, qualsevol altra cosa és paternalisme o dirigisme. La nostra forma de treball és el de l'aprenentatge per l'acció, és a dir, assatgem determinades coses proposades per joves o experimentades en altres ciutats, si funcionen es procedeix i si no funcionen es reflexiona. Treballem en equip, fem reunions periòdiques de reflexió, però evidentment nosaltres no som un centre d'estudis, som l'Administració i hem d'oferir serveis, però malgrat això, tenim una gran capacitat d'autocrítica.

— Què preteneu més, educar, divertir o ambdues coses?

— La finalitat és l'educació, però això pretenen donar elements educatius, el que passa és que això als anys 80 en una ciutat metropolitana i amb joves és complicat. La nostra voluntat no és tant en fer coses com obrir unes determinades dinàmiques de participació perquè la gent segueixin un procés de creixement personal i per tant educatiu.

«Hostafrancs passarà a ser un barri privilegiat»

— A quin tipus de gent encarregueu aquesta tasca?

— És molt diversa. Hi ha un nucli central de funcionaris i de contractats per l'Ajuntament que treballen de forma fixa, després hi ha monitors i animadors per tasques especialitzades com colònies, casals d'estiu, campaments i rutes. També hi ha animadors pels casals de joves amb formació i experiència prèvia.

— Què enteneu per dinamització cultural?

— A la dinamització cultural hi ha una vessant educativa perquè va dirigida a gent en portes de l'edat adulta i per tant responsables i amb un bagatge cultural suficient com per tirar endavant les propostes de l'Administració. Cal facilitar que la gent tingui els estris necessaris perquè es mogui i es dinamitzi. Creiem en la lliure iniciativa dels joves i sabem que si tenen el suficient nivell d'informació normalment responen i tiren els projectes endavant.

— Com ofereu la cultura?

— Ho fem a partir dels tallers, de concursos, a través de les setmanes culturals dels Instituts i a través d'altres experiències.

L'infant i l'Àrea de Joventut

— Com enteneu el temps lliure infantil?

— Després de l'escola, el temps lliure del nen és influenciat pels mitjans de comunicació i pel «temps mort», això és decisiu per a crear les seves pautes de comportament. Per tant, és molt important fer processos d'educació en el temps lliure. El que fem és, ja sigui en vacances o durant tot el curs, tenir en funcionament uns centres estables per facilitar un procés de socialització i d'aprenentatge, amb monitors especialitzats que introdueixen el nen en diferents mons,

per exemple, ludoteques, casals infantils, racons d'esplai en centres cívics i, a més, establim subvencions amb altres entitats no municipals perquè puguin millorar el seu treball. Tot això no seria una possible alternativa al temps que el nen està mirant la TV, més aviat es tracta d'educar-lo perquè tingui una posició més activa enfront la vida. Un ciutadà actiu no es deixa «menjar el coco», és a dir, no es queda passiu sinó que s'enfronta i intenta solucionar els seus problemes.

«Volem aprofitar la ciutat com a marc natural del lleure»

— Quines activitats feu per als infants?

— Fem tres coses: ajudem el moviment educatiu existent com moviments escoltes, serveis de colònies, etc. Després fem activitats per la nostra iniciativa com colònies d'estiu, campaments, casals d'estiu, rutes i casals d'hivern. D'altra banda tenim els centres estables com racons d'esplai en els centres cívics, casals infantils i ludoteques. Conjuntament amb l'Àrea de Serveis Socials i d'Ensenyament hem endegat la Granja de la Natura on grups escolars poden conèixer i participar dels conreus de la terra i dels itineraris de natura.

Jugar a la ciutat

— Ara estem obrint una nova línia de disseny d'espais de joc a places i parcs de la ciutat per aprofitar-la com a marc natural del lleure. Pensem que els nens no han de tenir una visió catastròfica de la ciutat i mítica de la natura, per això hem de fer de la ciutat un lloc més humà. Els Centres d'Esplai poden arribar a moure uns 20.000 nens, en canvi, tots els infants passen per les places i parcs públics. El barri és un dels marcs naturals més propers pel nen mentre que el jove té una idea més global de la ciutat. Barcelona té sentit com ciutat metropolitana, però torna a tenir sentit a través dels diferents barris.

— Això ho vau tenir en compte a la Plaça dels Països Catalans?

— Aquesta Comissió fa pocs mesos que funciona i es veuran els fruits d'aquí dos anys. La Plaça dels Països Catalans té unes possibilitats il·limitades perquè compta amb un espai lliure que els nens poden utilitzar.

— Però al barri tenim d'altres llocs amb moltes possibilitats pels nens com són l'Espanya Industrial o l'Escorxador, en canvi no són acabats.

— Sí, però això no em preocupa. Jo espero que els veïns ho entenguin i els lectors de Trenc d'Alba també. Un dels lemes de la ciutat és «Barcelona 2.000 anys d'història, cultura i esport». Estem parlant de remodelacions que han tardat desenes i desenes d'anys a fer-se d'altra manera, com és l'Espanya Industrial o l'Escorxador. Que això tardi mitja dotzena d'anys en transformar-se, de veritat que no és preocupant, el que passa és que la gent ho vol tot aquí i ara. Hem d'acceptar que a la Plaça dels Països Catalans no es pot plantar cap arbre, però el verd el tindrem i crec que el barri d'Hos-tafrancs, si m'ho permeteu i no es demagogia, passarà a ser un barri privilegiat. Transformar un barri des de l'inici de les lluites populars, aconseguir-ho després de deu anys em sembla que, en el procés de formació d'una ciutat, és un període extraordinàriament curt i raonable.

Centre Cívic Cotxeres

— Com veus el Centre Cívic Cotxeres?

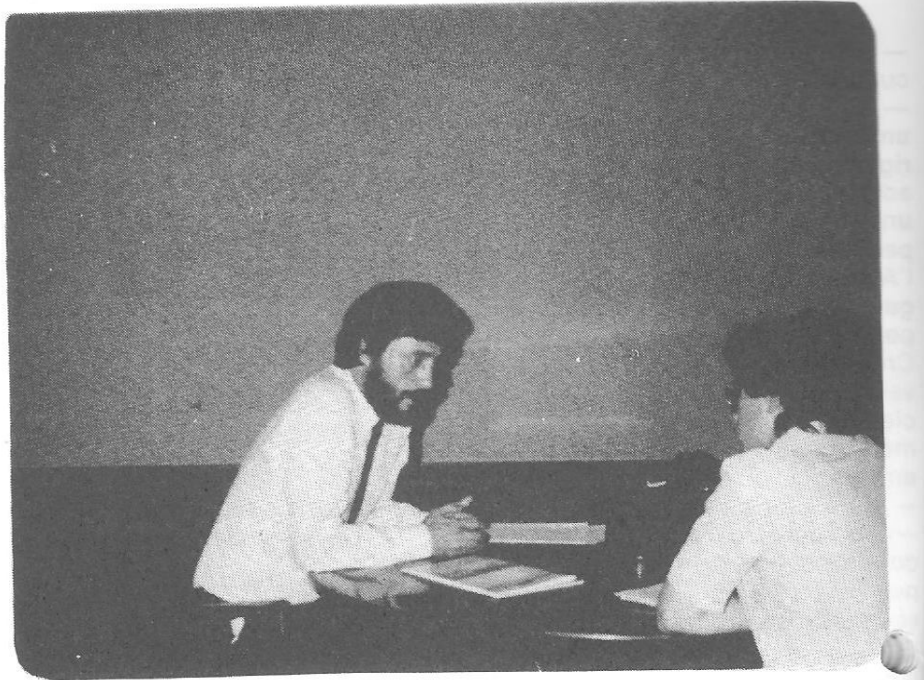
— Cotxeres té un espai físic molt innovador i interessant, crec que pot ser un nucli on es crearan grans iniciatives pel barri. Està en mans dels veïns i entitats de Sants el configurar-lo. No ho farem pas des de la Plaça de Sant Jaume.

— Té prou autonomia Cotxeres?

— La confecció dels programes i activitats és sempre responsabilitat del Centre Cívic i tots els projectes dels joves són responsabilitat del Casal. És evident que les propostes s'han de fer segons les disponibilitats i possibilitats municipals, és a dir, que si un grup de joves vol portar els «Rolling Stones» a actuar al Casal, ho poden fer si ho paguen ells. Nosaltres creiem que totes les activitats del Centre Cívic han de ser autogestionades pels usuaris.

L'Enric Truñó que acabava de deixar la M. Aurèlia Capmany feia una estona, tenia dintre de pocs moments, d'altres gestions i compromisos. S'han de tocar molts botons en aquesta feina i cal fer-ho bé. Ben segur que tots els joves de la ciutat li desitgen molta sort.

Text i fotos: Josep Martínez
Rosa M. Picó

Radio City

C/ CREU COBERTA 128

Telef. 325 24 24

ELECTRODOMESTICS

TELEVISIÓ · DISCS

DISTRICTE	POBLACIÓ	HECT.	N. RATES
I	80.000	246	121.527
II	137.913	624	123.565
III	151.237	1.300	131.312
IV	99.840	257	71.551
V	73.000	93	84.437
VI	105.235	201	63.821
VII	131.247	290	104.769
VIII	176.428	592	152.468
IX	432.215	1.268	479.607
X	186.952	818	202.311
XI	114.914	552	109.153
XII	257.350	878	259.924
TOTAL	1.964.331	7.119	1.904.445

Rates? No, gràcies

Ja és ben sabut que no som els únics habitants d'aquest planeta i del barri tampoc. Hi ha una població paral·lela de rosegadors que viuen i es mouen preferentment als llocs humits i bruts, encara que, a vegades, els veiem passejant tranquil·lament pels parcs i pels carrers. Són els «altres veïns», d'uns 27 centímetres de longitud aproximadament, de procreació prolífica i portadors de moltes plagues (tifus, pesta, ràbia, triquinosi, etc.).

Aquí tenim un estudi realitzat per E. Andreu i E. Barahona entre el període del 1-9-81 fins al 31-11-81 i publicat a la Gasetta Sanitària.

És força eloqüent: ens toca una rata per habitant.

«Nou curs: vells problemes»

L'Institut de Batxillerat «Emperador Carlos»

Un any més. Comença el nou curs escolar. Els centres d'ensenyament estan aquest dies tots, tots, en plena ebullició. Qualificació d'exàmens, preparació del curs, problemes, etc., etc.

Tot un «maremànum» d'activitat tant per al professorat com per als seus alumnes. Els que ja ho hem passat, un record d'enyorança. Per als que ho anem sofrint un crit de desafiament al futur.

I avui també, com ahir, es presenta l'Educació en la nostra societat amb tots els seus endèmics, i per desgràcia, vells problemes heretats de molts anys, molts segles, d'obscurantisme, d'incomprensió, de partidisme sectarista i de carència de visió present i futura.

Poc s'ha aconseguit pel que es podia haver fet. I hi ha bons professionals, gent experta en els problemes de l'Educació. I hi ha ganes de solucions, de mitjans, de treballar. Llavors, què és el que falla? Què és el que manca o el que hi ha d'excés? Manquen els mitjans suficients i adequats? Falla el «material» humà? No hi ha comprensió real dels problemes de l'Ensenyament per part de l'Administració? Continuen els interessos classistes, partidistes i egoistes, i són el tap del sentit i el bé comú?

Sabem que només podem veure el cim d'aquest vell «iceberg». Així i tot però, estem disposats a aprofundir en la seva problemàtica i la seva incidència en el nostre Barri. I donada la seva magnitud i importància social, a posar sobre el tapet totes les dades i opinions que puguem cercar, que se'ns vulgui facilitar, i puguin servir d'informació i servei als nostres lectors.

hem realitzat una sèrie de visites a diferents entitats de l'Ensenyança dins del nostre Barri. Aquesta vegada li ha tocat «la xina» a l'Institut de Batxillerat «Emperador Carlos», ubicat al carrer Enric Barges nº 9. Ens atén sol·licit i personalment, el seu Director D. Joan Castellanos i Villa. És un home jove, dinàmic, amb personalitat.

L'entrevista es desenvolupa amb cordialitat i franquesa poc usual. I també a tombolls. Estem interromputs molt sovint per consultes de professors, alumnes, de familiars d'alumnes. L'Institut és un bull. Tenim també uns contactes breus, a distància, amb el claustre i observem una dinàmica activa, simpàtica, amb un ambient d'equip, de treball eficient. Es pot dir que el Sr. Castellanos ens atén sobre la mar-

xa. Unes vegades al seu despatx, altres al vestíbul, o mentre ens va ensenyant les aules i dependències. Les aules presenten els mitjans adequats, potser no els més moderns, però sí els suficients i necessaris. Amb una paciència de sant, ens obre totes les portes sense passar per alt res, sense voler substreure a la nostra càmera cap racó. Sense voler donar una altra imatge del que és, i ha de ser, un Centre d'Ensenyament: un taller de treball una farga de nous homes i dones per al futur.

Amb franquesa, caut i amb diplomàtic tacte, alguns cops, imparcial sempre, respon directa i sense vacillar a les nostres preguntes. Per no «espantar» d'entrada al senyor Castellanos, obrim el «foc» amb unes preguntes protocol·làries:

— Des de quina data funciona l'Institut, de qui depen i quin tipus de docència s'hi imparteix?

— Va començar el curs 1967-68. Depèn del Ministeri d'Educació i Ciència, i les tasques són l'ensenyament públic no confessional de BUP i COU. Funciona en doble règim: diürn i nocturn.

— Alguna efemèride, o persona cèlebre o coneguda pertany o ha pertangut a l'Institut?

— Sí, el senyor Florit, primer director de l'Institut, a qui li fou atorgada la «Encomienda de Alfonso X el Sabio».

— Nombre de claustre i nombre actual d'alumnes?

— El claustre és format per 74 professors i l'Institut acull un total de 1.540 alumnes mixtos (entre diürn i nocturn).

— De quines instal·lacions està dotat l'Institut?

— De 21 aules. Amb laboratoris de Física, de Química, de Ciències Naturals i d'Electrònica.

Seminaris de Matemàtiques, de Llengua Espanyola, de Llatí i Grec, de Filosofia, de Geografia i Història, de Llengua Catalana, de Religió i de Música. Amb sala d'Audiovisuals (amb platina de cassettes, giradiscos i amplificadors i equip de vídeo), Sala de projeccions, aula d'ordinador i aula de dibuix.

I Biblioteca, Teatre, Gimnàs, camp d'Esports i capella. També servei de bar (per al nocturn) i, excepcionalment, servei de menjador al mig dia.

Per cert que el material audiovisual en la seva major part serà nou per aquest curs, perquè van entrar lladres dues vegades i a part de les destrosses habituals, es van emportar el que teníem.

— Quin percentatge d'alumnes són del barri?

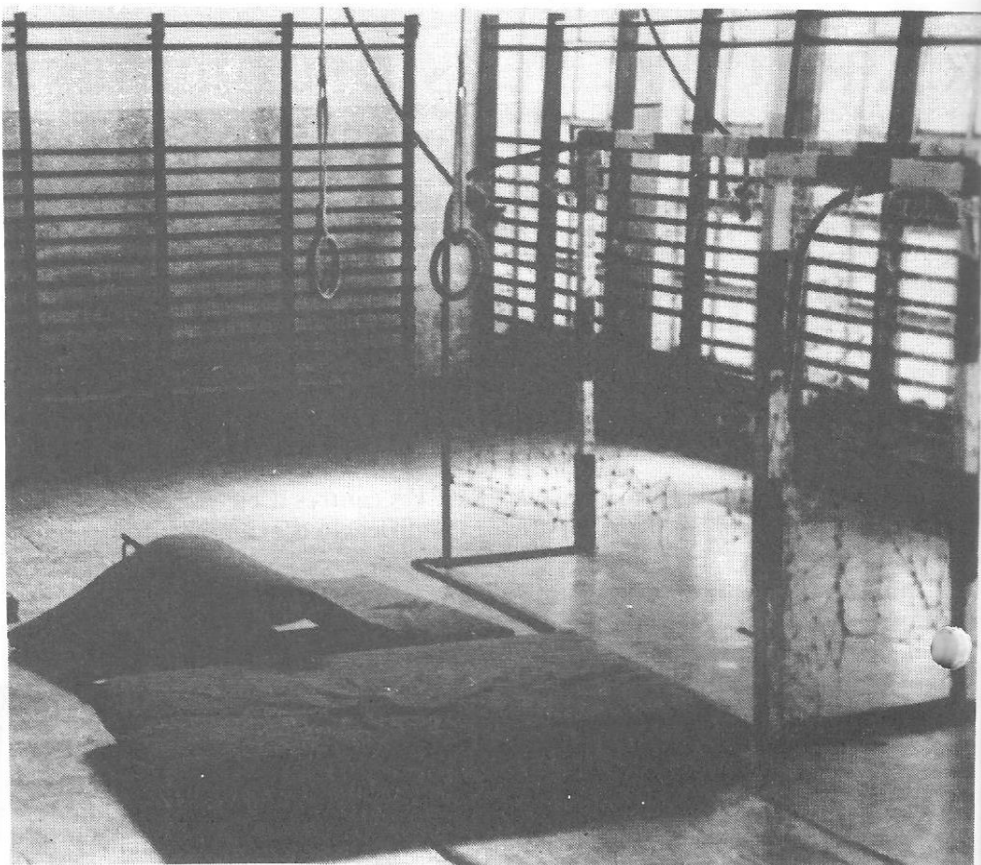
— Els alumnes són gairebé tots del barri. I l'Institut és un reflex d'aquest barri urbà amb tots els seus problemes socials i familiars.

— Hi ha molts alumnes que no acaben els seus estudis aquí? Causes.

— Dels alumnes que comencen el BUP, n'hi ha un 20% aproximadament que deixen els seus estudis a l'Institut (de 1º de BUP a COU), per diversos factors: fracàs escolar, posar-se a treballar, canvi de residència, etc.

— Hem observat que, a la façana de l'entrada a l'Institut, continua l'escut del Règim franquista; a què és degut?

— Sí, efectivament. És degut a què el pressupost per a aquest apartat no ens arriba, donat el cost de les obres, i l'acoblació d'un de nou. No obstant, estem en tràmit amb altres Instituts que tenen el mateix problema per fer-lo tots conjuntament, amb el que aconseguiríem un abaratiment dels costos, més d'acord amb les nostres disponibilitats.

— S'ha detectat algun cas de droga, delinqüència, etc.?

— En l'actualitat no. En temps passats, en algun moment, sembla ser que es va detectar algun cas aïllat de droga, però no significatiu.

— Hi ha interès per l'esport?

— Es detecta un interès molt elevat de l'alumnat en tots els esports, especialment en el futbol, basquet i voleibol.

Un 20% deixen l'Institut per diversos factors

— Qualitat del mateix?

— Donada la falta de mitjans, i l'estructura mateixa de l'esport en el nostre país, poca qualitat.

— Hi ha participació de l'alumnat en les activitats extraescolars de l'Institut?

— L'alumne participa en general en les activitats extraescolars, especialment, i en aquest ordre, en excursions, visites culturals, teatre, cinema i conferències.

— Quin cost tenen les matrícules?

— El preu de la matrícula és d'unes 5.000 ptes, per al BUP i unes 6.000 per al COU, únic pagament que han de fer els pares i que es fa efectiu a començament de curs.

— Algun altre desembossament a part de la matrícula? Hi ha beques o subvencions per als alumnes que ho necessitin?

— Sobre beques i subvencions: tret el preu de la matrícula (que pot ser gratuïta o amb reducció segons que l'alumne formi part de família nombrosa) els pares no han de fer cap altre pagament a l'Institut.

— Qui concedeix les beques o subvencions?

— L'Institut no. Les beques per a estudis són concedides pel Govern Central de Madrid.

— Quin criteri es segueix per a la matriculació de nous alumnes?

— La selectivitat en la matrícula dels alumnes de primer de BUP ve donada per un barem establert per l'Administració i valorat per una comissió formada per representants dels professors, dels alumnes i dels pares.

— Quina reacció té l'alumnat davant els problemes que d'una forma tan directa els afecta en un o altre grau? S'escolta la seva veu?

— Va haver-hi un temps en què es presentava un front bastant unit i coherent. Ara estan disgregats, i a vegades polititzats. És convenient, sense cap dubte, la participació de l'alumnat.

— Hi ha col·laboració entre els pares i l'Institut?

— Hi ha una associació de pares d'alumnes que col·labora en la gestió del Centre i programa diverses activitats culturals per als alumnes. Quant als pares en particular, cal dir que, en general, es nota un cert temor a visitar el professor tutor del seu fill, potser perquè desconeix la seva existència o la seva disponibilitat per a rebre els pares que vulguin visitar-lo.

— Quin és el principal problema en què es troba el professorat en el moment d'impartir les seves classes?

— El principal problema és el gran nombre d'alumnes per classe (40) a què ens obliga l'Administració i que impedeix un major contacte entre professor i alumne i entre professor i pares. Altrament seria interessant que els pares visitessin més sovint el professor tutor del seu fill, encara que aquest no presentés cap problema ni acadèmic ni de disciplina.

— Quin terme mitjà d'ingressos té un professor d'Institut?

(El Sr. Castellanos, amb un suau somriure, ens contesta:)

— Els ingressos dels professors varien segons la seva categoria administrativa (catedràtic, agregat, interins...), segons la seva dedicació (8 o menys hores de classe), segons el càrrec (tutor, cap de seminari, directius...) i segons els trien-

— Quines faltes li troba vostè en aquests moments a l'ensenyament?

— Caldria potser unes majors subvencions per als Seminaris (compra de llibres de consulta, de préstec...) la creació d'un cos de bibliotecaris, majors subvencions a altres activitats i, en general, una nova concepció del centre escolar, pensat més com a centre de formació que com a centre on els alumnes vénen a escoltar el professor.

— Sincerament, quins resultats han tingut els traspassos a la Generalitat en els aspectes administratiu, burocràtic i econòmic, en el camp de l'Educació?

— La valoració dels traspassos en matèria d'Educació ha d'ésser evidentment positiva: l'Administració Catalana coneix millor els problemes dels Centres, que es resolen més ràpidament, i és més a l'abast de tots els professors.

— Què opina de l'actual pla d'estudis; de la supressió dels exàmens de setembre, de la Selectivitat?

— Qualsevol pla d'estudis pot ser bo o dolent segons l'aplicació que se'n faci. No crec, però, que cap pla d'estudis que s'hagi implantat a l'Estat espanyol sigui original i especialment adequat, sobretot si tenim present la diversitat de cultures que hi conviuen. D'entre altres mals que patim, professors i alumnes, els més importants són els exàmens de setembre i Selectivitat. La ineficàcia dels exàmens de setembre és evident en la majoria dels casos i impideix l'organització del curs següent de manera que, si desapareguessin, el rendiment escolar seria superior i el curs escolar podria ser també de més llarga durada.

Els traspassos en matèria d'educació són positius

— De qui depenen ara els Instituts? I com els va ara amb l'Administració catalana?

— L'Institut depèn de la Generalitat de Catalunya i cal dir que, pel que es va veient, l'Administració catalana es fa càrrec de les despeses reals del Centre i el pressupost que ens envia (única font de subsistència de l'Institut) s'adequa bastant a les nostres necessitats (almenys en el nostre cas concret i atenent els diners que hem rebut i els que han promès enviar-nos).

L'Institut depèn de la Generalitat

Quant a la Selectivitat, no té sentit si hi ha hagut un BUP i un COU ben fets i si no es vol resoldre la manca de places a la Universitat amb mitjans extra-acadèmics.

— Què opina de la Llei del Català?

— Quant a la Llei del Català, cal dir que és un intent d'adequar l'ensenyament a la realitat del país que cal qualificar de positiu i que ha de portar a una catalanització progressiva de l'Ensenyament. Convé, però, que l'Administració proporcioni els mitjans adequats per a poder complir-la.

EUSEBI GIMÉNEZ MONCLUS
S'ofereix per a encàrrecs

Telef. 223 39 10

— Què opina de la jornada de 30 hores obligatòries de permanència per al professorat? L'Estatut de Centres docents i la LODE?

— La tasca del professorat no pot valorar-se quantitativament sinó qualitativament, és a dir, la introducció de les 30 hores obligatòries de permanència en el Centre no millora la qualitat de l'ensenyament perquè amb aquesta permanència s'impedeix al professor de treballar en llocs més adequats i amb més mitjans per a realitzar la seva feina. Cal dir també que normalment són moltes més les hores que el professor hi dedica (correcció d'exercicis, preparació de classes, investigació, etc.). Per això hi hauria d'haver un control de qualitat més que no pas de quantitat. Tot aquest control i l'organització dels Centres Docents, molt contestat encara actualment i que no satisfà ni professors, ni pares, ni alumnes, serà substituït segurament per la LODE, l'alternativa socialista que ha de passar encara per les Corts.

I una vegada més ens interrompen. Reclamen el Sr. Castellanos, vaja! en un moment interessant que semblava que anàvem a entrar de ple, a aprofundir en la problemàtica de l'Ensenyament. Però considerem amb resignació que hem de deixar fer al Sr. Castellanos la seva tasca quotidiana, per avui almenys. Ens aixequem, una breu estreta de mans. Sortim del despatx. A l'avant-sala més gent que s'espera per parlar amb el Director. En els corredors, a les escales, a l'entrada, colles de joves estudiants. En una de les parets d'entrada una pancarta reivindicativa per part dels estudiants.

Sortim de l'Institut de Batxillerat «Emperador Carles». Darrera nostre continuen els problemes. Darrera han quedat moltes preguntes i respostes a l'aire. Abusant de la seva paciència Sr. Castellanos, ens tornarem a veure. Moltes mercès.

(Número següent: «con la iglesia hemos dado, Sancho». Escola Professional d'Hostafrancs. Centre Montserrat Xavier).

Text: J. Simoncini Hidalgo
Fotografia: Meritxell Sendra
Setembre, 1983

Los trabajos y los días

Petita crònica d'un estiu

L'estiu s'encetà de ferm, una calda aixafadora presidia tot el mes de juliol. Després de passejar-nos per l'exposició antològica daliniana del Palau de Pedralbes, sortíem al carrer on la calor sofocant ens transmutava: esdeveníem uns «rellotges-truita», com els del famós quadre de «La persistència de la memòria».

El cinema ha marcat especialment aquest estiu. Durant tot el mes de juliol la programació del «Grec-83» ens oferia un cicle del cinema mut força interessant: Valentino, Caligari, Melies, Chaplin, von Stroheim... Però el cinema també estava de dol: A Mèxic moria el genial Buñuel. Al sud de França, la mort s'enduia David Niven i la seva elegància interpretativa.

Literatura i cinema

Cinema i literatura caminen de la mà. El primer constitueix un canal important per fer arribar al gran públic obres literàries que potser no haurien estat conegudes en el seu format llibresc originari. Desgraciadament, no sempre l'adaptació cinematogràfica respon a les expectatives estètiques que el llibre plantejava i molts espectadors, coneixedors de l'obra en qüestió, surten del cinema decebuts: «Era millor la novel·la».

Aquest estiu ens ha portat dues notícies importants referides a la relació cinema-literatura. La primera: un director de l'anomenat «Nou cinema alemany», Volker Schlöndorff, s'ha atrevit a recollir un repte: traduir al llenguatge de les imatges una part de la gran obra de Proust: «A la recerca del temps perdut». La part és la titulada «Un amor de Swann». Schlöndorff posseeix una apreciable experiència adaptadora. Recordem les seves pel·lícules «El jove Törless» (1966), basada en la novel·la de Robert Musil i el seu famós «Timbal de lluna», basada en la novel·la de Grass.

Reconstruir en imatges l'obra proustiana suposa una labor plena de dificultats i ha estat un somni projectat i no realitzat per a directors de la importància d'un Visconti o d'un Joseph Losey, entre d'altres.

M. PROUST

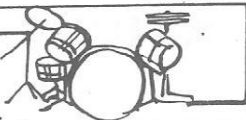
Ara tan sols ens resta esperar. Com resultarà aquest Proust cinematogràfic? Com seran els seus personatges, Swann, Charlus i Odette en les interpretacions de Jeremy Irons (el de «Retorn a Brideshead»), Alain Delon i Ornella Mutti?

De moment... s'ha rodat a París. Anem per la segona (bona) notícia. un altre repte. El gran John Huston amb setanta-set anys, iniciava a Mèxic el rodatge de «Sota el volcà» versió cinematogràfica de la famosa novel·la del mateix títol del personalíssim Malcolm Lowry. Molts paral·lismes entre l'un i l'altre. Huston retroba l'escenari mexicà on havia rodat dues pel·lícules com «El tresor de Sierra Madre» i «La nit de la iguana».

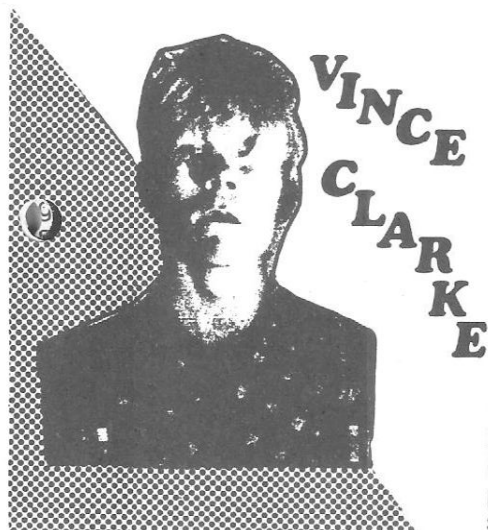
I un record

Per cloure aquesta petita i incompleta crònica de l'estiu, els versos de Pablo Neruda, en el desè aniversari de la seva mort: «Es la mañana llena de tempestad en el corazón del verano».

Sergi Doria

«You and me both» és el nou treball de Yazoo. Aquest últim i definitiu LP del duo britànic torna a mostrar-nos com la música tecno pot assolir mil i una dimensions segons el component que l'acompanyi. En aquest cas, el soul perfectament actualitzat és l'acompanyament ideal pels teclats de Vince Clarke.

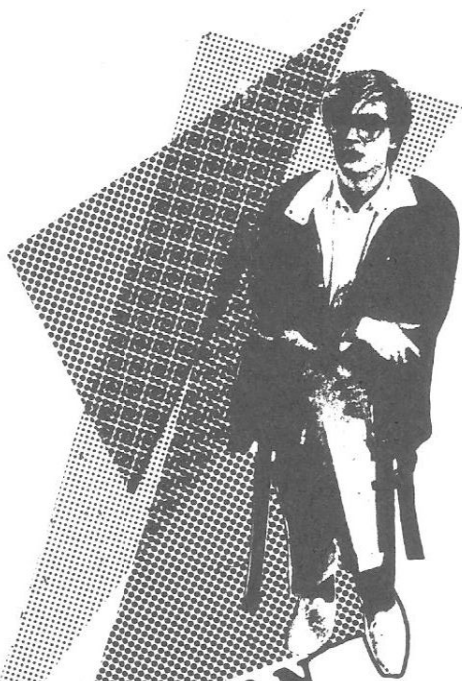

Danza Invisible ha editat per fi el seu primer LP. Després del minielapé «Sueños», el grup malagueny ens ofereix un treball força interessant anomenat «Contacto interior». La seva fórmula màgica és senzilla: temes pop moderns, envolants i rítmics amb un cert to inevitable a Simple Minds. Un LP atractiu d'un dels grups nacionals que amb més coherència ha sabut ascendir als primers llocs de privilegi.

Fa un mes, arribava a la nostra ciutat la pel·lícula «Flash dance». El seu «boom» comercial feia preveure un film i una banda sonora impactants. Dissortadament aquests bons presagis acaben amb res o amb quasi res. El disc, banda sonora del film, és una autèntica mediocritat, on sols sobresurten dos temes, a part del tema interpretat per Irene Cara i compostat intel·ligentment per Giorgio Moroder. Pel que fa a la pel·lícula es pot catalogar sense vacil·lacions de vulgar, ordinària i mancada d'originalitat. Tòpics darrera tòpics encadenats absurdament sense cap tipus d'encert. Disc i film no passaran a la història.

Un cop més s'uneixen admirablement la força i la passió dels ritmes soul-blues amb la frescor característica de la música tecno. Un disc en la línia de l'anterior, brillant, líric i rabiosament ballable d'una de les parelles que més hàbilment i honestament han sabut mantenir-se en primera línia del panorama musical. Val la pena quedar-se amb la seva petita història.

I continuem amb comiats. Japan també ha decidit dir-nos adéu amb un darrer LP, el seu títol: «Oli on canvas». En directe i fent un bon recull dels èxits més recents, Japan sap hipnotitzar-nos com ningú. La seva música flueix lentament d'una atmosfera densa i penetrant. Aquest disc doble acomiada tota una trajectòria d'inquietuds i esforços mai ben reconeguts. Enrera queden marginacions i fracassos, enrera també el suau gust de l'èxit. De totes formes a David Sylvian, ànima i cervell del grup, a l'igual que a Vince Clarke, cal seguir-los la pista. Ells són, a la fi, els qui marquen les noves pautes de la música dels vuitanta.

D. SYLVIAN

Hits castellans:

- Julio Iglesias
- Miquel Rios
- Serrat
- Mondragon

Hits estrangers:

- Freeez
- Pink Project
- Imagination
- Police

Hits catalans:

- Ramon Muntaner
- Marina Rosell
- Maria del Mar Bonet
- Santi Vendrell

Singles i maxis

«Golpes bajos» ja té al carrer el seu primer maxi-single. L'ex-cantant de «Sinistro Total», ara en una òrbita molt més sofisticada, ens fa una bona demostració d'eficàcia i imaginació. «Malos tiempos para la lírica», el seu primer hit, es tracta d'una peça amb autèntic «ganxo». El grup «Freeez» ataca amb el tema «I. O. U». Tecno-disco, més disco que tecno, fresc, oportú i comercial de cap a peus. «Eurythmics» és el grup de moda ara mateix a Anglaterra. Un sol tema ha fet possible el miracle. Estem parlant de «Sweet dreams» (ara made of this), un hit d'ambient intens i suggestiu d'autèntica actualitat.

I rabiosament actuals són, també, els ritmes disco de «Men without hats». «The safety dance», l'èxit del moment, ja és número u a totes les llistes d'USA. La cosa funciona. I continuem amb ganes de ballar. «The crow» és el típic tema «parlat», amb una tornada d'allò més enganxifosa. Què és el que marca la diferència? Doncs la mà màgica del seu productor: Stewie Wonder. El resultat és un tema disco impecable interpretat per Gary Byrd and the G.B. Experience. Ir-re-sis-ti-ble. I acabem amb «Gazebo». Un tema lent i clàssic, amb els tons tecno imprescindibles, és el seu primer llançament. El títol: «I like Chopin». Ja veurem què més és capaç de fer.

David Stardust

Había terminado la segunda guerra mundial y los hombres dormían en paz.

Era una tarde soleada cuando Damián fue dado de alta en el hospital. Un obús le desfiguró el rostro. A pesar de la grave lesión, logró sobrevivir.

Durante un par de horas estuvo vagando por las calles contemplando como un desterrado, las ruinas de la ciudad. Por fin, se sentó en uno de los bancos de los jardines de Versalles.

Un público tranquilo, sencillo y despreocupado formaban grupos acá y allá. Por todas partes aparecían parejas de enamorados. Había en el aire que se respiraba, un sentimiento parecido al amor.

Damián dejaba errar sus ojos a través de los juegos de sombra y luz que producían los dorados rayos del sol al penetrar entre los árboles. Ciertamente, para su pobre alma doliente, reinaba una paz consoladora al contemplar la interminable bóveda vegetal y los surtidores parecían contribuir a refrescar el calor de la atmósfera y la nitidez de un cielo de mayo.

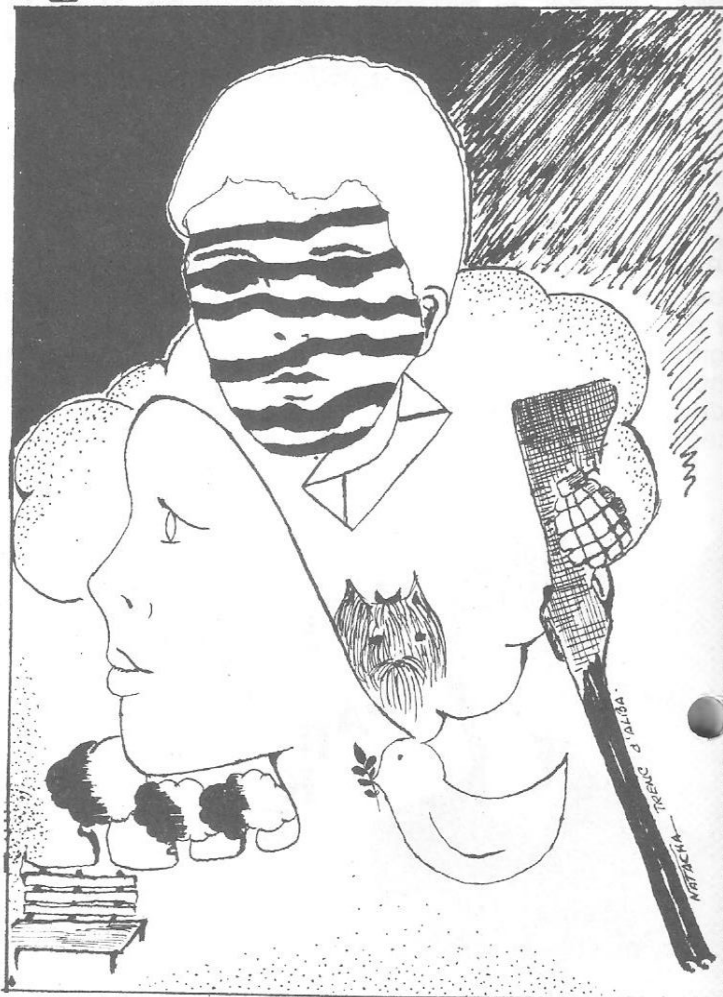
Ante los ojos de los paseantes no era un hombre como los demás, se había transformado por ironía del destino en un hombre distinto. Estaba solo, sin familia y sin amor. Un bombardeo aéreo se lo había arrebatado todo. Ya nada que valiese la pena existía para él. El mundo parecía cerrado, pero estaba abierto a los cuatro vientos del espacio. Se encontraba perdido en medio de sus semejantes, como un día entre los días; sin embargo, todo lo amaba, pero desde lejos, como si estuviese condenado a mirar desde el otro lado de un cristal.

Para él los hechos graves estaban ya fuera del tiempo, porque en ellos, el pasado quedaba ya sepultado. En aquel tiempo fuera del tiempo, en aquel desorden perplejo que trae la guerra, pensó en muchas cosas. La guerra no servía para nada, sólo para que se destruyan los hombres sin saber nadie por qué. Comprendía ahora que no hay cosa creada por el hombre que no sea germen de su propia destrucción. Un rostro como el suyo y una vida destinada a la soledad, podrían enloquecerle si no lograba sobreponerse. Antaño... hoy... su vida... su corazón... Pensaba en todo eso a la vez. Desde entonces, ¿qué había hecho la guerra con él? Convertirle en un ser moral y materialmente destrozado. ¿Por qué ocurren estas cosas...? Le parecía que todo había concluido y que en adelante sólo sería un pobre suplicante para que alguien le diera un poco de amor. ¡Amor! ¡Qué palabra tan honda...! En su caso, ¿qué mujer le iba a amar? Si al menos le aceptase alguna, aunque sólo fuera por compasión... Desde hacía tiempo soñaba con una mujer, lejos de la cual había perdido hasta la sensación que produce un cuerpo femenino.

Dejó caer un suspiro con resignación. De súbito, se dió cuenta que frente a él había una mujer muy bella elegantemente vestida; aparentaba unos treinta años. Tenía sobre las rodillas, una perrita muy zalamera que mendigaba para su ama, las miradas de los que paseaban.

La dama miraba a un lado y a otro; entonces sus ojos se posaron lastimosamente en el hombre de rostro más bien desagradable.

Damián bajó la vista. Una vergüenza inifinita le embargaba el alma. Esto le hizo cambiar el curso de sus pensamientos. Le pareció que se hallaba ante una singular belleza cuya admiración se cubría de gloria. Qué hermosa la encontraba. Estaba sola, sin duda no aguardaba a nadie.

Si ella quisiera, bastaría una seña, una palabra, y él, que aguardaba a todo el mundo, iría a su encuentro. Experimentó una extraña sensación. Aquella hermosa mujer se integraba en su vida. No la conocía; no era su bonita figura precisamente, era el valor mágico que significaba su presencia real. Pero, ¡cuánta importancia tenía eso! Palideció su semblante... Sintió latir con más fuerza su corazón, como si toda la imagen de la dama le surgiera del alma.

— Rossana... — murmuró —.

Permaneció durante un momento conmocionado. Si era ella... Un rostro nunca se olvida por mucho que el tiempo pase; luego evocó el pasado dulcemente, sin detenerse, con esos pensamientos que se adoptan siempre que se recuerdan, se obedecen y no se es ya dueño de sí mismo. Pero Damián estaba fuera de la humanidad, aunque fuera un mortal como los demás. ¿Cómo se iba a acercar a ella y decirle que era él? ¿De qué manera la iba a llamar? Tan juntos estaban ahora el uno del otro, que sólo bastaría una frase; sin embargo, el muro invisible del destino les separaba.

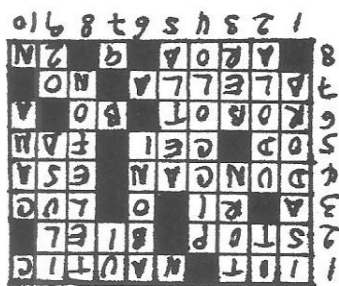
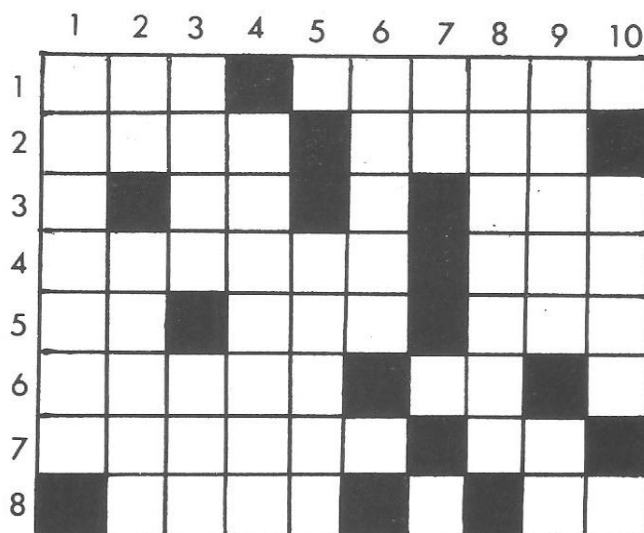
En cambio, la mujer pensaba en lo desdichado que debía ser aquel hombre. También ella lo era. Once años hacía que se había casado con un hombre al que no amaba. Su corazón abrigaba secretamente aquel amor de su adolescencia. La unión obligada con su esposo había sido un arreglo entre las dos familias. Bien sabe Dios que intentó por todos los medios querer a su marido, pero todo resultó inútil. Era un hombre insensible y repulsivo. Muchas veces estuvo tentada de huir, pero el amor a sus hijos, la hizo desistir. Ese era el precio de su infelicidad. Ya nada llegaría para ella; su vida era un sufrimiento que soportaba con resignación.

L'ENCREUAT XIMPLET DE NATACHA

DEFINICIONS

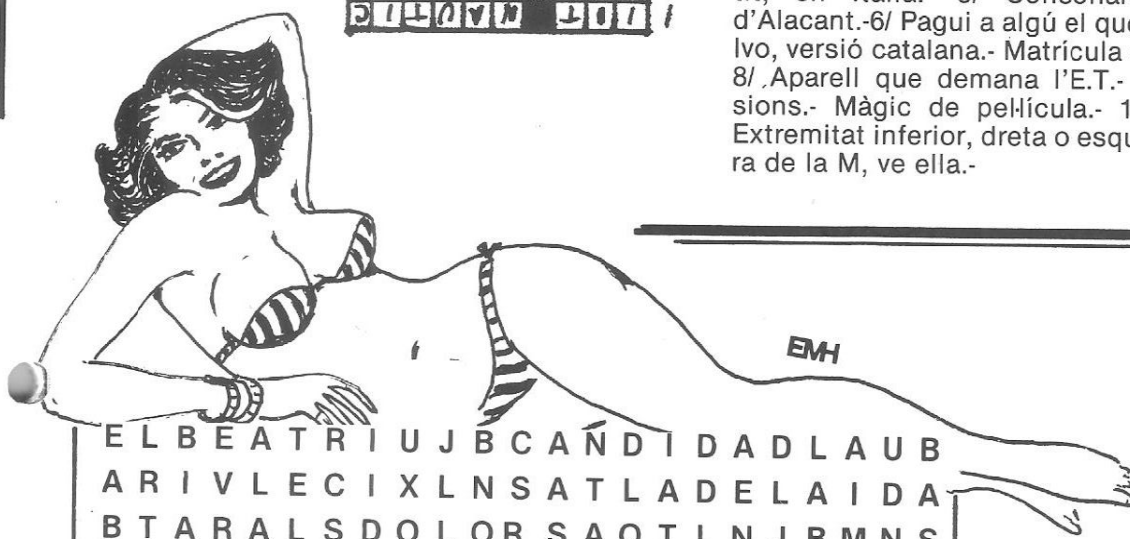
HORTIZONTALS:

1/ Embarcació esportiva i recreativa.- Relatiu a la navegació.- 2/ Senyal per a aturar-se.- Nom masculí freqüent a les Illes.- 3/ Vocal.- Mida de longitud japonesa.- Vocal.- Al rev., mamífer solípede, bèstia de càrrega.- 5/ Al rev., nota musical.- Centre d'Estudis Industrials.- Gana.- 6/ Artilugi electrònic articular que pot caminar, rentar la roba o esbrinar declaracions de renda.- Home bondadós.- Vocal.- 7/ El vi d'aquesta població és boníssim.- Negació.- 8/ Nom femení.- Consonant.- Símbol químic del zenc.-

HORITZONTALS

1/ Nom d'una ballarina nord-americana, revolucionària de la dansa.- 2/ Al rev., matrícula de Toledo.- Crit emès pel llop quan ho fa.- 3/ Màquina simple amb cilindre.- Al rev., present de la 3ª persona, singular, de rebre.- 4/ Petit, en italià.- 5/ Consonant.- Al rev., població d'Alacant.- 6/ Pagui a algú el que deu.- Vocal.- 7/ Al rev., lvo, versió catalana.- Matrícula catalana.- Consonants.- 8/ Aparell que demana l'E.T.- 9/ Dona farcida d'il·lusions.- Màgic de pel·lícula.- 10 Inicial de Caterina.- Extremitat inferior, dreta o esquerra, tanmateix.- Darrera de la M, ve ella.-

EL BEATRIU JBCANDIDAD LAUB
ARIVLECIXLNSATLADELAIDA
BTARALSDOLORSAOTLNJBMNS
IRLTANESTRLOTNATALIACAA
JIURALIPITTBIGIYMNGIHIL
GNAIEOTDUACEHEVOSAOTCLT
RIPNALEMRA CRBLTTOMIHAM
ITAOÇLIRSAVTIAIAOTLHJMI
SAQGLOEVUENAVOSCCTAOETAA
ETIUISLXLJRJRTIVARIJDBN
LMCOTIMLADIIELRLLRTRIAI
DIENPAIOQNOSUBYGHEIFUIT
AÇOTRSONIADTAILJIOTANS
PMNIQIAIQUIRYBMOLNSTAOI
DIAADELINAIHAMERCEIOJTR
DMHTIPALETSEAPFLORAAIIC

Busca aquests 40 noms de dona:

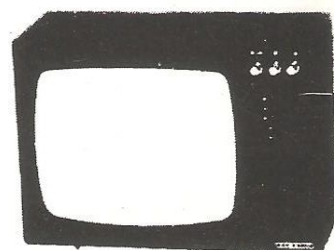
Montserrat, Lúcia, Àlícia, Núria, Alexandra, Maria, Natàlia, Paula, Mercè, Clara, Soledad, Rosa, Cristina, Sònia, Virginia, Carmela, Elisabet, Sílvia, Adelina, Amàlia, Agata, Dolors, Caritat, Bernardina, Griselda, Pilar, Cànida, Adela, Beatriu, Elena, Trinitat, Isabel, Angela, Úrsula, Estela, Flora, Elvira, Berta, Rita, Andrea.

FARMACIA CENTRO DE ESPECIFICOS

A. SALTÓ VALLES

**fórmulas
magistrales
análisis
oxígeno
ortopedia
grupos
sanguíneos**

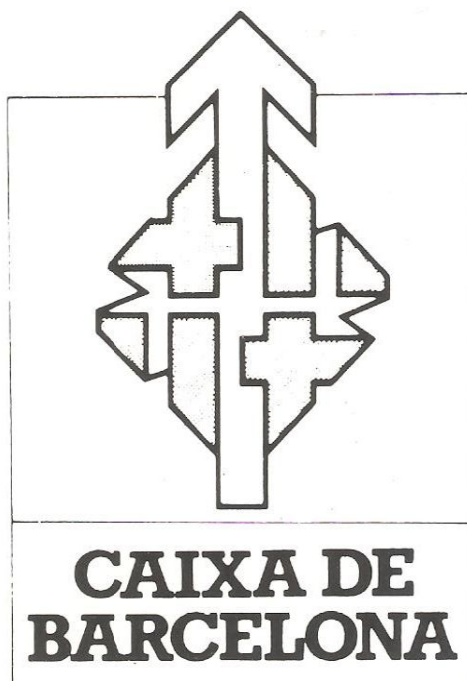
AVENIDA MADRID, 222 VALLESPÍR, 103 Tel. 339 63 32 Barna - 14

VENDA DE TELEVISORS
A COLOR, VIDEOS,
EQUIPS ALTA FIDELITAT
RADIOCASSETTES
CLUB VIDEO

Servei a domicili de Reparació TV al dia.

C/ Moianès 59 Telef. 223 36 70.

BARCELONA - 14

SANTS - Sants, 65-69 - Tif. 421 35 11
PLACA DEL CENTRE - Av. Madrid, 217 - Vallespir, 113
HOSTAFRANCS - Conseil de Cent, 11 - Tif. 243 55 03
LA BORDETA - Badal, 90 - 92 - Tif. 331 26 47
GAYARRE - Gayarre, 15 - 17 - Tif. 422 35 72
OLZINELLES - Olzinelles, 10 - 12 - Tif. 422 36 27

BARCELONA - 28

BADAL - Brasil, 7 - 11 - Tif. 339 83 39
AVGDA. DE MADRID - Av. de Madrid, 9 - Tif. 333 18 16
SUGRANES - Sant Frederic, 1 - 3 - Tif. 422 39 72
SANTA TECLA - Av. Madrid, 92 - Tif. 339 83 14
CAN MANTEGA - Violant d'Hongria, 100 - Tif. 339 44 23
GALILEO - Galileo, 54 - 58 - Tif. 330 51 04

ADHERITS AL SECRETARIAT D'ENTITATS